

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

KETVIRTADIENIS-THURSDAY – SAUSIO–JANUARY 14, 2021 • Vol. CXII NR. 3

Kaina 2.00 dol.

PERIODICALS

DRAUGAS

laikraštis lietuviams
leidžiamas nuo 1909 metų

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 01-13-2021

Apie Sausio 13-ąją, dieną, kitaip pasukusią gyvenimo vairą

Būdamas 17-kos, Aleksiejus Gaiževskis mokėsi plataus profilio traktorininko specialybės. Tačiau 1991-ųjų Sausio 13-osios naktis, praleista Lietuvos tuometinės Aukščiausiosios Tarybos rūmuose, pasirengus juos ginti, o jeigu prireiks – net žūti, pakeitė vaikiną gyvenimą. Jis pasuko Lietuvos kario keliu. Šiandien pulkininkas A. Gaiževskis – LR kariuomenės atstovas NATO būstinėje JAV.

Pokalbis su plk. A. Gaiževskiu – 3 psl.

Tai pasakojimas apie „laukiniuose Amerikos vakaruose“ gimusią ir augusią Lindrę, kuri savo lietuvišką tapatybę, o taip pat gyvenimo laimę bei prasmę atrado Lietuvoje. – 8 psl.

JAV lietuvių atminties laužai ir neužmirštuolės

Amerikoje gyvenantiems lietuviams Sausio 13-oji – labai svarbi data. Ši atmintina diena buvo deramai paminėta ir Čikagoje, ir Washingtone, ir Los Angeles, ir daugelyje kitų vietovių, kuriose gyvena lietuviai. O Santa Monica, Ramiojo vandenyno pakrantėje, „pražydo“ žydry neužmirštuolių – atminties gėlių laukas.

Apie JAV lietuvių renginius, skirtus Laisvės gynėjų dienai – 4, 5 ir 16 psl.

Laisvė – tai būti tikroju savo gyvenimo šeimininku. – *Aristotelis*

1991 metų sausis–vasaris: nuo kruvinos agresijos link tarptautinio pripažinimo

Rytas prie Aukščiausiosios Tarybos.

Romualdo Požerskio nuotr.

Minint Laisvės gynėjų dienos 30-metį Seimo kanceliarija kviečia virtualiai susipažinti su naujomis parodomis, liudijančiomis dramatišką 1991-ųjų istoriją. Viena jų – „1991 metų sausis–vasaris: nuo kruvinos agresijos link tarptautinio pripažinimo“. Praėjus trims dešimtmečiams nuo istorinių įvykių, siūloma prisiminti juos, peržiūrint 1991 m. sausio–vasario mėnesių dokumentus, saugomus Lietuvos Respublikos Seimo archyve.

Ivykių chronologija

Lietuva į 1991 metus įžengė būdama įtampos su Tarybų Sąjunga apogėjuje. Pasitelkdamas Lietuvos Komunistų partiją ir promaskvietiškai nusiteikusią organizaciją „Jedinstvo“ TSRS politinis režimas pabandė sukelti masinius protestus ir sukurti sąlygas valstybės perversmui. Pretekstu protestams prieš Lietuvos Respublikos (LR) Aukščiausiosios Tarybos (AT) vykdomą politiką tapo LR Vyriausybės nutarimas nuo 1991 m. sausio 7 d. pakelti maisto produktų kainas. Protestuodami prieš šį nutarimą, sovietinio režimo šalininkai susirinko prie AT rūmų ir bandė juos šturmuoti. AT kainų pakėlimą atšaukė, o pirmoji LR Vyriausybė buvo priversta atsistatydinti. Tuo metu SSRS gynybos ministro įsakymu pradėtas priverstinis Lietuvos jaunuolių ėmimas į sovietinę kariuomenę, į Lietuvą buvo permetamos papildomos TSRS kariuomenės pajėgos. Šiuo laikotarpiu AT priimtuose dokumentuose atsispindi įtempta to meto padėtis, pokyčiai Vyriausybėje, bandymai atsilaukti prieš ginkluotą sovietų agresiją. Į sausio 10 d. SSRS vadovo Michailo Gorbačiovo pateiktą ultimatumą, kuriuo reikalaujama paklusti SSRS Konstitucijai, AT atsakė neturinti nei teisės, nei rinkėjų mandato atsisakyti LR suvereniteto. AT kreipėsi į Lietuvos žmones, sakydama, kad „nors ir jausdami pavojų savajai tėvy-

nei, džiaugiamės, kad Jūs esate kartu su mumis. Jūsų buvimas čia yra geriausias atsakymas į TSRS Prezidento ultimatumą“. Reaguodami į kreipimąsi žmonės vyko budėti prie svarbiausių valstybės pastatų (AT, Vyriausybės rūmų, Televizijos ir radijo komiteto, Televizijos bokšto, Telefonų ir telegrafo stoties) ir juos saugoti. Iš visos Lietuvos žmonės vyko į Vilnių ginti Lietuvos Nepriklausomybės. Sausio 11-ąją AT gynėjai ir savanoriai davė ištikimybės priesaiką LR. Pagrindinis jų ginklas buvo meilė Tėvynei.

Tuo tarpu TSRS pradėjo atvirai demonstruoti savo karinę jėgą. Buvo ginklu užgrobiami bei niokojami valstybės objektai, blokuojami keliai, transportas ir ryšiai. Juodžiausia tų metų naktį – sausio 13-ąją – beginkliai Lietuvos žmonės atlaikė įsisiautėjusią sovietų agresiją. Tą naktį Lietuva neteko 14 drąsių savo valstybės gynėjų. Tai neišgąsdino už laisvę kovojančių žmonių – minios nesitraukė nuo AT rūmų. Lietuvos Nepriklausomybės gynėjai prie parlamento statė barikadas iš armatūros tinklų, gelžbetonių blokų, statybinių plokščių. Čia skambėjo maldos, patriotinės dainos, vyko diskusijos ir mitingai. Gynėjus šildė karšta arbata ir ūkininkų dalijama duona.

Lietuvos žmonių ryžtinga kova už laisvę nepaliko abejingų visame pasaulyje. Į Lietuvos Respublikos AT plaukė tūkstančiai palaikymo laiškų ir

telegramų. Protesto laiškais ir telegramomis atakuota ir aukščiausioji TSRS vadovybė. Pasaulinio masto laiškų siuntimo akciją surengė tarptautinė organizacija „Amnesty International“. Paramos Lietuvai rodyta daug ir iš visur. Solidarumą su Lietuva reiškė Baltijos šalys, kartu su Rusijos Federacijos Prezidentu Borisu Jelcinu paskelbusios keturšalius dokumentus ir pripažindamos viena kitos suverenitetą. Labai greitai reaguavo Šiaurės šalys, Islandija, Liuksemburgas, Kanada ir kitos valstybės, pareikalavdamos TSRS vadovybės nutraukti jėgos naudojimą, siūsdamos savo delegacijas į Lietuvą ar teikdamos humanitarinę pagalbą. 1991 m. sausio 24 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją, kurioje Tarybų Sąjungos veiksmams pavadinti agresija ir intervencija.

Lietuvos Respublikos AT, atsakydama į TSRS planus 1991 m. kovo 17 d. organizuoti referendumą dėl Tarybų Sąjungos ateities, 1991 m. vasario 9 d. suorganizavo Lietuvos gyventojų visuotinę apklausą – plebiscitą, per kurį daugiau kaip 90 procentų balsavusių piliečių (ir trys ketvirtadaliai visų balsavimo teisę turinčių rinkėjų) pasisakė už tai, kad Lietuva būtų nepriklausoma demokratinė respublika. Plebiscito rezultatai pralaužė ir diplomatinę blokadą: vasario 11 d. atkurtą Lietuvos valstybę

pripažino pirmoji šalis – Islandija, o vasario 28 d. – Danija.

Praėjus trims dešimtmečiams nuo istorinių įvykių, LR Seimo kanceliarijos Dokumentų departamento Archyvo skyrius siūlo prisiminti juos, peržiūrint 1991 m. sausio–vasario mėnesių dokumentus, saugomus LR Seimo archyve. Parodos rubrikose eksponuojami dokumentai išdėstyti chronologine tvarka.

LR Seimo kanceliarijos inf.

Šiame numeryje

Nuolat pastebime, kaip persipynę yra įvairių žmonių, įvairių kartų gyvenimai. Mūsų straipsnių herojai – patys to nežinodami – taip pat susitinka vienas su kitu laike ar erdvėje, seka vienas kito pėdsakais, kartoja vienas kito likimus...

Pulkininkas Aleksiejus Gaiževskis, būdamas dar nepilnametis, tapo spec. būrio kariu – kariu, paruoštu kovoti ir žūti. Lemtingąjį sausį, prieš 30 metų, jis budėjo Aukščiausiosios Tarybos pastate. Aleksiejus nežuvo, bet sustiprėjo, užaugo ir užsigrūdino, o tos kelios žiemos dienos pakeitė visą jaunuolio gyvenimą, suteikdamos jam naują prasmę ir vertę.

Po daugelio metų jo ir tokių kaip jis apgintoje laisvoje Lietuvoje savąjį identitetą ir gyvenimo pašaukimą atras jauna Amerikos lietuvaitė Lindrė Šilėnaitė. Įgyvendindama savo svajonę, ji tikrai priverčia šypsotis savo senelius Danguje.

Daug nuostabių istorijų jūsų laukia „Draugo“ puslapiuose.

Ramunė Lapas

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Thursday and Saturday
except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by
the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.
Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284
Periodical class postage paid at Chicago, IL
and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase – \$340.00 • kartą per savaitę \$240.00

! Kanadą – metams \$390.00 (USD) • 1/2 metų \$210.00 (USD) • 3 mėn. \$110.00 (USD)

! Lietuvą paprastu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

Internetinė prenumerata – metams \$99.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

! Kanadą – metams \$150.00 (USD) • 1/2 metų \$120.00 (USD) • 3 mėn. \$75.00 (USD)

! Lietuvą – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, prenumeratos kvitų nesiunčiame. „Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien nuo 9:00 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

Redakcija dirba kasdien nuo 8:00 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.

Administracija –
skelbimai@draugas.org., administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė,
audreykizys@gmail.com, 630-805-1404

Vyriausioji redaktorė –
Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Redaktorė –
Virginija Petrauskienė

Techninis redaktorius –
Jonas Kuprys

Korektorė –
Dalia Sokienė

El. svetainė –
Neringa Smilgytė

**Už skelbimų turinį redakcija neatsako.
Autorių nuomonė nebūtinai sutampa
su leidėjų ir redakcijos nuomone.**

Apie Sausio 13-ąją – dieną, kitaip pasukusią gyvenimo vairą

limybė realiai kovoti. Mums labai pasisekė: buvome įleisti į pastato vidų ir priimti į gynėjų gretas. Tai buvo pati įspūdingiausia mano gyvenimo akimirka, nuo šio momento aš tapau tikros, laisvos ir nepriklausomos Lietuvos kariu. Beje, mes iš karto buvome įspėti, kad mūsų misija yra pasmerkta žūti. Sovietai jau užėmė Televizijos bokštą, Lietuvos radijo ir televizijos pastatus, Spaudos rūmus, tad Lietuvos parlamento jie tikrai nepaliks nesunaikinto. Atsižvelgiant į tai, kad mes planavome priešintis ir kovoti, jie, greičiausiai, naikins visus, kadangi mus laiko teroristais, nacionalistais. Jeigu jie taip žvėriškai elgėsi su civiliais, tai mes, entuziazmu ginkluoti kovotojai, jiems būsime patys tikriausi taikiniai.

Man parlamento gynėjo tarnybą teko pradėti ne pačiu garbingiausiu poelgiu, savotiška avantiūra. Kadangi nepilnamečių nepriiminėjo, pamelavau, kad man 19 metų, o savo dokumentus palikau užmovęs ant parlamento gynybinės sienos. Tiesa, mus dar nuo-

Lietuvos kariuomenės pulkininkas A. Gaiževskis už nuopelnus, tarnaujant Lietuvai, apdovanotas keliolika ženklų ir medalių – visada pasiryžęs ginti savo tėvynę.

lat įkalbinėjo palikti parlamento pastatą, kad liktų tik minimalus skaičius žmonių. Buvo sakoma, kad nereikia, jog žūtų visi patriotai, mes ateityje būsime reikalingi pagrindžio kovai. Tačiau aš jau buvau apsisprendęs ir net savo mamai paskambinau ir labai atsargiai pasakiau, kur esu bei ką aš veikiu.

Nepaisant to, kad ore tvyrojo didžiulė įtampa, o prie parlamento besibūriuojanti tūkstantinė minia nuolat skandavo „Lietuva, Lietuva“, „Landsbergis“, „Laisvė“, dainavo, giedodavo himną, pačiame parlamento viduje būdavo savotiška ramybė, lyg prieš kokią audrą.

Nukelta į 6 psl.

A. Gaiževskio karinėje karjeroje – ir tarnyba Afganistane.

Su Lietuvos kariuomenės pulkininku **Aleksiejumi Gaiževskiu**, kuris šiuo metu atstovauja Lietuvai, dirbdamas Jungtinėje Amerikos Valstijose, Norfolke esančioje NATO transformacinėje vadavietėje, susipažinome praėjusių metų pavasarį Washingtone, kai susitikome Kongreso bibliotekoje. Ten tuo metu buvo iškilmingai minima svarbi Lietuvos šventė – Kovo 11-osios 30-osios metinės. Tai buvo paskutinis šioje bibliotekoje vykęs renginys, prieš visoje šalyje paskelbiant pandemiją. To susitikimo metu pulkininkas pažadėjo interviu „Draugui“.

Šiais metais, artėjant Sausio 13-osios, Laisvės gynėjų dienos 30-osioms metinėms, prisiminiau tą jo pažadą. Juk prieš 30 metų A. Gaiževskis, tuo metu dar moksleivis, kartu su kitais savanoriais pasiliko Seimo pastate. Jis buvo pasirengęs ginti nepriklausomos Lietuvos parlamentą, o jeigu prireiks – ten ir žūti už tėvynę. Šiandien pulkininko apdovanojimų sąrašas – keliolika karinių ir valstybinių medalių, tarp kurių – 1992 metais jam, dar 18-mečiui, įteiktas garbingas Sausio 13-osios atminimo medalis.

Į mano dabar nusiųstą FB žinutę, kuria priminiau mūsų susitarimą, A. Gaiževskis iš karto atsiuntė karišką atsakymą, jame patikinęs, kad savo žodžio yra įpratęs laikytis.

je tavo kūno ląstelėje, o kai jų nebejausdavai, būdavo kažkaip keista, lyg kažko trūktų. Laužai mus ne tik šildė, jie mus suburdavo, jie mums suteikdavo daug daugiau nei tik šilumą ir šviesą. Ugnis buvo kaip laisvės židinys, kurio pakuromis kažkurio metu privalėjome tapti mes, pasiaukodami už Laisvę bei Nepriklausomybę, kad pasaulis pagaliau pamatytų to raudonojo kraugerio tikruosius kėslus ir per mūsų aukas jie galėtų nuplėšti jo kaukę... Tačiau prie laužų mes jautėmės vieningi, nes buvome kartu.

Mes su draugu atvažiavome prie parlamento autobusais, kuriuos organizavo Sąjūdžio žmonės ir kuriais veždavo savanorius į Vilnių ginti bei saugoti parlamento nuo galimo Sovietų kariuomenės antpuolio bei tikėdamiesi apsaugoti nuo pakartotinio šturmo, koks vyko 1991 metų sausio 8 dieną, kai kolaborantų minia, su ten integruotais Sovietinio saugumo agentais, bandė šturmuoti mūsų laisvės citadelę. Tą dieną parlamento gynėjai atstovėjo – apgynė Aukščiausiąją Tarybą ir neleido jos užimti. Pamenu, kad tuomet grėsmė kasdien didėjo. Vienas paskui kitą į Lietuvą leidosi Sovietų sąjungos kariniai lėktuvai, o į Vilnių traukė kolonos šarvuotųjų, sunkvežimių su Sovietiniais desantininkais bei specialiųjų pajėgų „Alfa“ žudikais. Lietuvai reikėjo žmonių, kad parodytų visos tautos valią. Kartu su tūkstančiais Lietuvos Respublikos piliečių į Vilnių atvykome ir mes su draugu Žanu. Man tuo metu buvo 17 metų.

Pabudėję vieną parą lauke prie parlamento, mes su draugu nutarėme išbandyti laimę ir pasiprašyti į Seimo rūmus. Mūsų jaunatviškas kraujas ir patriotizmas reikalavo, kad būtume ten, kur būtų ga-

Gerb. pulkininke, ar dažnai prisimenate tą tokią svarbią ir lemtingą Lietuvai 1991 metų sausio 13-osios naktį, kurią praleidote tuometinės Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos (dabartinio Seimo) rūmuose? Kaip jūs ten atsidūrėte? Papasakokite, kaip jautėtės būdamas su kitais viduje, ką veikėte? Kaip atrodė Seimo salės ir koridoriai? Ar turėjote kokią jums paskirtą kovos užduotį?

Puikus klausimas imantis „jautį už ragų“. Be abejo, kad tų patirtų emocijų, įspūdžių, sukrėtimų ir gilios patirties, kuri buvo patirta jau labai jauname amžiuje užmiršti yra neįmanoma. Man prisiminimus visada pažadina laužo dūmai. Sausio įvykių metu, 1991 metais, tvyrojo labai stiprus šaltis. Momentais atrodė lyg pati gamta nutarė išbandyti laisvės ištroškusių žmonių, kad jie atsisakytų laisvės idėjos. Maža to, kad jiems nuolat grasino ir juos įvairiomis priemonėmis gąsdino sovietų kariuomenė, jų slaptosios tarnybos, pasidavusi milicija bei kolaborantai. Dūmai buvo išiskverbė ne tik į mūsų draubūzius, skleidė ore, rodėsi, kad jie yra kiekvieno-

Pirmojo neoficialaus Lietuvos oro desantininkų spec. būrio kovotojų grupėje – A. Gaiževskis (Voras) stovi centre.

TELKINIAI

Washingtono lietuviai visada jaučia ryšį su Lietuva

Šiais metais jau trisdešimtą kartą minime tragiškus sausio įvykius ir, kaip visada, prisimename ir pagerbiame tautiečius, kurie paaukojo savo gyvybes už Lietuvos laisvę.

Kiekvienais metais sausio 13-oji suburia ir Washingtone bei jo apylinkėse gyvenančius lietuvius. Jau tradiciniu tapęs ir daugelyje pasaulio vietų organizuojamas bėgimas „Laisvės ir mirties keliu“ yra vienas pagrindinių Laisvės gynėjų dienos akcentų JAV sostinėje. Tokie bendruomenės susibūrimai paprastai neapsiima be gyvų pasakojimų iš žmonių, kurie tuos Sausio įvykius itin artimai stebėjo ir apie juos girdėjo iš pirmų lūpų.

Prisiminė istorinius įvykius

Vienas iš tokių įvykių sukūryje buvęs – Washingtone įkurtos JAV LB Visuomeninių reikalų tarybos įstaigos savanoris, tuometinės Krašto valdybos narys Arvydas Barzdukas. Pasak jo, prieš trisdešimt metų sausio 13 dieną ir keletą mėnesių po jos Washingtono tam tikra prasme irgi buvo bėgama. Tik tuomet – su raštais, prašymais ir į susitikimus su JAV valdžios institucijomis, žiniasklaidos atstovais tam, kad būtų galima pranešti apie sovietų agresiją Lietuvoje ir gauti palaikymą Lietuvos siekiui tapti laisva demokratiška valsybe.

Lemtingų įvykių dieną, sužinojęs apie sovietų karinių dalinių puolimą Vilnių, A. Barzdukas visą vakarą ir naktį praleido minėtoje įstaigoje, kur telefonu bendravo su tautiečiais ir Clevelande gyvenusiu Edvardu Klimu. Pastarasis per trumpųjų bangų radiją palaikė ryšį su Lietuva. Tą naktį pavyko pasikalbėti ir su pačiu Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo pirmininku Vytautu Landsbergiu, kuris JAV lietuvių prašė „daryti, ką galite“.

To paties sekmadienio, Amerikoje dar sausio 13-tos dienos, rytą, A. Barzdukas ir dar keli lietuviai jau pasirodė prie Baltųjų rūmų vartų. Gavę galimybę susitikti su tuometinio prezidento George W. Bush patarėju ryšiams su nevyriausybinėmis delegacijomis Sichan Siv, jie prašė, kad prezidentas pasmerktų tokius SSRS veiksmus ir pareikalautų sovietus pasitraukti iš Lietuvos.

Po pirmojo susitikimo Baltuosiuose rūmuose buvo nesuskaičiuojama daugybė kitų: Barzdukas ir kiti bendruomenės aktyvistai lankėsi Kongrese, Valstybės departamente, vaikščiojo į susitikimus su Baltųjų rūmų atstovais, JAV Prezidento patarėjais, kol galiausiai susitiko ir su pačiu prezidentu G. W. Bush. Po šio susitikimo Lietuvių Bendruomenės atstovė Asta Banionytė ją kalbinusiems žurnalistams užsiminė, kad tikriausiai lengviau būtų susitarti su SSRS vadovu Michailu Gorbačiovu, nei su prezidentu G. W. Bush. JAV prezidentas tuomet iš tiesų stengėsi laikytis neutralios pozicijos, nes vengė veltis į galimą didesnę konfliktą su Sovietų Sąjunga.

JAV žiniasklaidos priemonės apie sovietų agresiją Lietuvoje taip pat turėjo informacijos ir ja dalijosi su savo auditorijomis. Bendruomenės atstovai buvo kviečiami į interviu, o po jų lengvai juokaudavo, kad vienas JAV korespondentas prilygsta dešimčiai sovietų tankų.

Visgi, nors ir ne taip greitai, kaip norėjosi, didžiulių JAV lietuvių pastangų dėka, tikslas buvo pasiektas: 1991 m. rugsėjo 2-ąją JAV pripažino Lietuvos nepriklausomybę, prasidėjo naujas tarptautinių santykių etapas.

Taip simboliškai, ir šių metų „Laisvės ir mirties keliu“ estafetinio bėgimo dalyviai nuo JAV Kapitolijaus iki istorinės Lietuvos ambasados Washingtono nešė trispalvę, prisimindami trisdešimt apgintos Lietuvos laisvės metų.

Virtualiai – apie istorinį Jono Meko filmą

Prieš trisdešimt metų išėivijoje gyvenantys lietuviai atidžiai stebėjo Lietuvoje vykstančius jaudinančius įvykius, kurie jie vedė prie Sovietų Sąjungos žlugimo. Todėl staiga Lietuva tapo pasaulinės žiniasklaidos centru. Tarp šių įvykių stebėtojų buvo filmų kūrėjas Jonas Mekas, kuris nufilmavo Amerikos televizijoje rodomas žinias ir vaizdus iš įvykių Lietuvoje. 2008 metais pasirodė beveik penkių valandų trukmės Jono Meko filmas, pavadintas „Lithuania and the Collapse of the USSR“.

Jame sukaupti Amerikos televizijos reportažai apie 1989–1991 metų įvykius Lietuvoje. 2020 metais Italijoje, Milane esanti knygų leidykla „Humboldt Books“ išleido knygą apie šį Jono Meko filmą. Knyga pavadinta „Transcript 04 44’ 14: Lithuania and the Collapse of the USSR“. Joje išspausdinti Jono Meko filmo tekstų nuorašai kartu su nuotraukomis, iliustracijomis ir papildomais straipsniais.

Informuojame, kad dabar, Sausio įvykių Lietuvoje 30-mečio proga, šį Jono Meko filmą galima pamatyti nemokamai internete. Ši galimybė bus suteikta iki 2021 m. sausio 20 d. tinklalapyje „Anthology film archives“ (<http://anthology-filmarchives.org/film.../series/52940>).

2021 m. sausio 13 ir 14 dienomis surengtas dviejų dienų internetinis seminaras, kuriame numatyta aptarti Jono Meko filmą, knygą „Transcript 04 44’ 14: Lithuania and the Collapse of the USSR“, bus prisiminti prieš 30 metų vykę Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo įvykiai. Jį organizuoja Lietuvos kultūros institutas, kuratorius – Francesco Urbana Ragazzi. Seminaras vyksta 1 val. p. New Yorko laiku, 7 val. v. Romos ir Paryžiaus laiku, ir 8 val. v. Vilniaus ir Tel Avivo laiku. Knygos leidyklos kuratorius Francesco Urbana Ragazzi kalbės su Italijoje, Prancūzijoje, Izraelyje, Lietuvoje ir Amerikoje gyvenančiais meninkais, istorikais, mąstytojais. Seminarą organizuoja Lietuvos kultūros institutas kartu su „Humboldt Books“ leidykla ir Anthology Film Archives bendrove. Dviejų dienų seminarą globoja Scandinavia House ir Brooklyn Rail organizacijos.

Ypatingas seminaro svečias – pirmasis atkurtos Lietuvos Respublikos vadovas Vytautas Landsbergis. Jis Jono Meko filmą įvertino, sakydamas, kad Lietuva vienu metu tapo Amerikos gyvenimo dalimi. Mekas savo filmu Lietuvą pristato kaip mažą labai didelių įvykių priminimą.

Vakar, sausio 13 d. vykusio seminaro tema: „Kinematografinis dienoraštis – istorinio ir politinio rašymo įrankis“. Šį seminarą vedė politologas Juozas Kazlas. Dalyvavo Vytautas Landsbergis, Paryžiuje dirbantis „Getty Images“ bendrovės fotografas Pascal Le Segretain, bendrovės „Anthology Film Archives“ kontrolės grupės pirmininkė ir Jono Meko duktė Oona Mekas, leidyklos „Humboldt Books“ vyriausia redaktorė Giovanna Silva ir leidyklos kuratorių komandos narys Francesco Urbano Ragazzi.

Sausio 14 d. seminarą tema: „Istorijos perfilmavimas – subjektyvi žiniasklaidinė archeologija“ dar galite pamatyti šiandien. Jį ves Francesco Urbano Ragazzi. Dalyvaus New York University doktorantas Lukas Brašiškis, Tel Avivo Hamidrasha galerijos kuratorius Avi Lubin, Paryžiaus Pompidou centro Nacionalinio modernaus meno muziejaus kuratorius Philippe-Alain Michaud, ir New Yorko Žydų muziejaus, Šiuolaikinio meno skyriaus kuratorė Kelly Taxter.

Registruotis sausio 14 d. seminarui Brooklyn Rail tinklalapyje: <https://brooklynrail.org/.../jonas-mekas-filming.../>.

LR kultūros atašė JAV Gražinos Michnevičiūtės inf.

Vertė Rimas Černius

Nuo JAV Kapitolijaus iki LR ambasados – 30 laisvės kilometrų

Sausio 10 dieną per keturiasdešimt Washingtono lietuvių bendruomenės narių ir ambasados darbuotojų dalyvavo Laisvės estafetėje, skirtoje Laisvės gynėjų dienos trisdešimtmečiui paminėti. Pandemijai pakoregavus tradicinio bėgimo „Gyvybės ir mirties keliu“ planus, dalyviai nuo JAV Kapitolijaus iki Lietuvos ambasados bėgo trisdešimties simbolinių kilometrų distanciją, perduodami trispalvę vienas kitam. Šiuo savo bėgimu jie pažymėjo kiekvieną apgintos laisvės metų – nuo 1991 iki 2021. Estafetės pabaigoje simbolinį laisvės trisdešimtmetį nukeliavusi trispalvė buvo iškelta prie Lietuvos ambasados Washingtono.

„Laisvę ginti turime visur ir visada – tiek prieš trisdešimt metų, tiek dabar. Sausio 13-osios laisvės gynėjų pamokos ir dabarties įvykiai mums dar kartą primena, kad demokratinės vertybės nėra duotybė, bet nuolatinių piliečių pastangų ir pasiaukojimo reikalaujantis procesas“, – kalbėjo Dovydas Špokauskas, Lietuvos ambasados Washingtono laikinasis reikalų patikėtinis.

Visi dalyviai buvo apdovanoti atminimo suvenyrais ir neužmirštuolėmis, taip pat pakviesti apžiūrėti naują, Sausio 13-osios trisdešimtmečiui skirtą fotografo Romualdo Požerskio nuotraukų parodą „We Remember Why We Are Free“, kuri bus eksponuojama prie Lietuvos ambasados Washingtono pastato.

LR ambasados JAV inf.

Lemonte paminėta Sausio 13-oji

Niekada nepamiršime žuvusių už laisvą Lietuvą.

Sekmadienį, sausio 10 dieną, Čikagos lietuviai prie Atminties laužų paminėjo Laisvės gynėjų dienos ir Sausio 13-osios įvykių 30-metį.

Šiandien čia, Čikagoje, prie paminklo partizanų vadui A. Ramanauskui-Vanagai, pagerbiame kovotojus už Lietuvos laisvę, kurie paaukojo savo gyvybes, kad mes ir ateities kartos gyventume nepriklausomoje Tėvynėje. Dėkoju visiems, kurie tomis lemtingomis dienomis budėjote prie parlamento ar televizijos bokšto, dėkoju visiems, kurie rūpinosi sužeistaisiais, dėkoju visiems, kurie susirinkote čia tam, kad Lietuvos kovos už laisvę istorija būtų gyva ir niekuomet nepamiršta", – susirinkusiems sakė LR generalinis konsulas Čikagoje Mantvydas Bekešius.

Jis pažymėjo, kad pirmiausia minėjimu pagerbiame Sausio 13-ąją žuvę kovotojai už laisvę, tačiau kartu ši data siejama su dar vienu nepriklausomybės etapu: tai buvo tarsi tęstinumas tos kovos, kuri vyko dar pokario laikais, todėl ir renginio minėjimo vietą Lemonte, prie Lietuvos laisvės kovų vado A. Ramanausko-Vanago paminklo, M. Bekešius pavadino simboliu.

„Tai buvo dar vienas žingsnis, dar viena kova, nuo kurios mes žengiame tik į gražesnę, klestinčią Lietuvą. Žinoma, nepaprastai svarbu, kad jaunoji karta atsimintų tas dienas, atsimintų visus, kurie žuvo už Lietuvos nepriklausomybę, bet lygiai taip pat, manau, reikia ir džiugia nata minėti kovą už Lietuvos laisvę, nes mes nugalėjome", – kalbėjo LR generalinis konsulas.

Į renginio dalyvius taip pat kreipėsi JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos vicepirmininkė Austėja Sruoga, JAV LB Vidurio Vakarų apygardos pirmininkė Vesta Valuckaitė. Sausio 13-osios įvykių dalyvė, JAV LB Lemonto apylinkės pirmininkė Viole-

Tradicio bėgimo „Gyvybės ir mirties keliu“ dalyviai – Čikagos lietuvių bėgimo klubo nariai.

ta Valaitytė pasidalino prisiminimais. Prie Lietuvos nepriklausomybės kovų vado A. Ramanausko-Vanago paminklo buvo padėti vainikai ir uždegtos žvakutės, taip pagerbiant žuvusius laisvės gynėjus.

Pasibaigus iškilmingam minėjimui, susirinkusieji šildėsi prie laužų, kur buvo dalijamasi prisiminimais. Šaulių organizacijos išėvijoje atstovai visus vaišino kareiviška koše ir karšta arbata.

Tą sekmadienio rytą vyko ir tradicinis Čikagos lietuvių bėgimas „Gyvybės ir mirties keliu“, skirtas pagerbti keturiolikai per sausio įvykius žuvusių laisvės kovotojų.

LR generalinis konsulas Čikagoje nuoširdžiai dėkoja Pasaulio lietuvių centrui, Lietuvos Šaulių sąjungai išėvijoje, JAV Lietuvių Bendruomenėi, Čikagos lietuvių bėgimo klubui, Skautų sąjungai, JAV lietuvių jaunimo sąjungai, „Kunigaikščių užėigai“ ir visiems, susirinkusiems paminėti šios svarbios istorinės sukakties.

LR gen. konsulato inf.

Atminties laužai Lemonte.

LR generalinio konsulato Čikagoje nuotraukos

Gyvybės keliu bėgo vienas

Neseniai savo darbo LR ambasadoje Washingtone kadenciją baigęs ir į Lietuvą dirbti grįžęs LR užsienio reikalų ministerijos darbuotojas Tadas Kubilius liko ištikimas kasmetinei tradicijai dalyvauti bėgime „Gyvybės ir mirties keliu“. Kadangi Lietuvoje dėl pandemijos buvo atšauktas masinis bėgimas, simbolinį atstumą nuo Antakalnio kapinių iki Vilniaus televizijos bokšto jis nubėgo vienas.

Ne vienerius metus tradiciniame bėgime „Gyvybės ir mirties keliu“ Washingtone dalyvavęs T. Kubilius šios tradicijos neužmiršo ir Lietuvoje.

T. Kubiliaus FB nuotr.

Detroito Lietuvos Dukterų draugija dėkoja rėmėjams

Lietuvoje gyvenantis vyskupas Eugenijus Bartulis rekomendavo Detroito Lietuvos dukterų draugijai (LDD) paremti Motinos Teresės šeimų namus, esančius Šiauliuose. Draugijos narės nusprendė padėti šiai įstaigai.

Motinos Teresės šeimų namuose yra teikiamos laikino apgyvendinimo ir priežiūros paslaugos sunkioje situacijoje atsidūrusiems krizių šeimų nariams – motinoms ar tėčiams su jų vaikais. Šie namai yra viešoji įstaiga, pelno nesiekianti nevyriausybinė organizacija, o tai reiškia, kad jie turi patys išsilaikyti, ieškodami rėmėjų, rašydami projektus. Didžioji šių namų pajamų dalis yra iš projektų bei perkamų paslaugų, kurias perka Lietuvos savivaldybės, kai atveža čia pagyventi krizinės šeimos narius – mamą ar tėtį su vaikais.

LDD narės nuoširdžiai dėkoja visiems, kurie atsiliepė į Motinos Teresės šeimų namų paramos prašymą ir padėjo jiems įsigyti skalbimo mašiną, spintelę, staliuką bei rūbų džiovintuvą. Su gerų žmonių pagalba sumokėjome 2 000 eurų šių namų pastačio remonto skolą, nupirkome skalbimo mašiną ir prisidėjome, padengdami kai kurias čia gyvenančių šeimų išlaidas.

Dalis LDD surengtos akcijos – naudotų daiktų išpardavimo („rummage

sale“) pelno – 3,500 JAV dol. – buvo paskirta šiam projektui paremti. Ir dar buvo gauta finansinės paramos – 2,395 dol. iš draugijos narių: Gražinos Kriauciūnienės, Tracy Kriauciūnienės, Janinos Udrienės, Lauros Alkevičius, Birutės Duncan, Kristinos Reinhardt, Rasos Karvelienės, Janės Vaičiūnienės, Gražinos Ankienės, Vilijos Idzelis-Wlonski ir Ramunės Mikailienės.

Motinos Teresės šeimų namų direktorė Regina Zabieliene savo laiške, skirtame Detroito LDD rašė, kad šiais metais jų finansinė padėtis buvo geresnė, nei pernai, nes jos vadovaujamuose šeimų namuose buvo apgyvendinta mamų iš socialinės rizikos šeimų. Pernai buvo likę neapgyvendintų kambarių, tad susidarė skolų. „Dėkojame Detroito skyriaus Lietuvos dukterų draugijai už paramą, jos dėka skolos nebeliko. Tai didžiausias džiaugsmas, kokia didelė pagalba. Šiuo metu turime tik vieną kambarį laisvą. Tai gyvename neblogai, bet nežinome, kaip toliau bus, nes karantinas paskelbtas iki sausio 31 dienos“, – dar praėjusių metų gale rašė R. Zabieliene.

Nors dar gyvename koronaviruso pandemijos sąlygomis, Detroito Lietuvos dukterų draugijos veikla tęsiama – toliau stengsimės kaip galėdamos padėti vargstantiems Lietuvoje.

Parengė
Regina Juškaitė-Švobienė

Kalėdiniame šeimų namų renginyje dalyvavo dvylika mamų ir vienas tėtis bei penkiolika vaikų, taip pat šios įstaigos darbuotojai. Motinos Teresės šeimų namų archyvo nuotr.

Apie Sausio 13-ąją – dieną, kitaip pasukusią gyvenimo vairą

Istorinė akimirka iš 1991 metų sausio 13-osios prie Lietuvos Parlamento pastato.

Atkelta iš 3 psl.

Kiekvienas gynėjas turėjo savo postą, žinojo kuriam padaliniui jis priskirtas. Vyrai neskubėdami įrenginėjo įvairiausias improvizuotas inžinerines kliūtis. Visi langai iš vidaus buvo uždėti smėlio maišais, kad puolančiųjų kulkos smigtų į smėlį, o parlamento gynėjai galėtų kuo ilgiau kovoti, naudodami savo turimas priemones. Visi koridoriai buvo užversti baldais, sukrautos improvizuotos kliūtys, per kurias galėtų praeiti tik po vieną žmogų, o mums tai sudarytų geras sąlygas naikinti priešininkus po vieną. Toks gynybinis planas buvo orientuotas į tai, kad mes privalėjome taupyti kiekvieną šovinį. Mūsų ginklų arsenalas buvo tikrai negausus, tai keletas medžioklinių šautuvų, nedaug mažo kalibro sportinių šautuvėlių, keletas antikvarinių pistoletų, o pati galingiausia mūsų kovos priemonė ir ginklas – vadinamieji „Molotovo kokteiliai“. Tai degaus skysčio mišinys, kuris būdavo supilstytas į stiklinius butelius, o butelio kakleliai užkimšti skudurais arba popieriaus skiautėmis. Butelį reikėjo apverstį, palaukti kol sudrėks skuduras, tada jį padegti ir mesti į priešininką. Butelių buvo tokia gausybė, kad jie buvo išdėlioti praktiškai kiekviename parlamento kampelyje. Atrodė, kad užtektų tik mažos kibirkštėlės ir mes lyg Pilėnai supleskėsime. Tačiau mes buvome atsargūs ir jei planavome sudegti, tai tik kartu su sovietų kariais.

Mus su draugu priskyrė Vilniečių gynybiniam būriui, kurio gynybos sektorius buvo Aukščiausios Tarybos pastato pirmojo aukšto kairysis fligelis. Mes buvome praktiškai pačiame numatomo puolimo centre. Buvo netgi parengtas mūsų planas: pasiskyrėme pirmuosius mirtininkus, kurie turėjo žūti, tuomet kiti būtų galėję pasiimti sunaikinto priešininko ginklus kovoti, stengdamiesi sunaikinti kuo daugiau sovietų karių.

Nusprendęs pasilikti kartu su kitais gynėjais Lietuvos parlamento rūmuose, tikriausiai nenujautėte, kad ta naktis pakeis ir jūsų gyvenimą: įėjote kaip profesinės technikos mokyklos moksleivis, būsimasis plataus profilio traktorininkas, o po lemtingos nakties išėjote kaip būsimas karys. Netrukus po to tapote pirmojo neoficialaus Lietuvos oro desantininkų spec. būrio kovotoju, pravardė Voras (apie šį būrį režisierius Andrius Lekavičius sukūrė dokumentinį filmą „Spec. Žvėrynas/Delta Zoo“). Koks buvo ir ką jums reiškia šis Voro gyvenimo etapas?

Taip, labai teisingai, tai buvo lemiamas mano gyvenimo momentas, kadangi parlamente aš tapau ne tik Lietuvos kariu, aš tapau savo šalies idealistiniu patriotu. Galiu pasakyti, kad tam įtaką padarė ir mano matyti pavyzdžiai – vyrai juodomis unifor-

momis, pirmieji Krašto apsaugos departamento kariai, kurie jau 1990 metais pavasarį pradėjo savo kario kelią. Juk buvo tik keletas mėnesių praėję nuo tos lemtingos dienos, kai buvo atkurta Lietuvos Nepriklausomybė. O šie vyrai jau drąsiai stojo ginti Lietuvos Valstybę, nors jų likimai galėjo būti pasmerkti.

Specialios paskirties oro desanto būrio atsiradimo priežastis lėmė tai, kad Lietuvai grėsė tiek vidinės, tiek ir išorinės grėsmės, į kurias reaguoti reikėjo specialiai parengtų karių. Tai turėjo būti vyrai, turintys specializuotus kovinius įgūdžius, labai gerą ištvermę, visiškai atsiduodantys užduoties vykdymui, pasižymintys išskirtiniais gebėjimais dirbti tiek individualiai, tiek ir komandoje. Pagrindinės tuo metu priešiškos pajėgos, į kurių veiksmus reikėjo greitos reakcijos – tai Sovietų Sąjungos specialiųjų tarnybų, kariuomenės ir jos kontroliuojamos grupuotės. Reikėjo reaguoti į jų išpuolius prieš Lietuvos valstybės pasienio, strateginius objektus, į LR valstybės pareigūnų, tarnautojų ar tiesiog piliečių užpuolimus, būti pasirengus likviduoti jiems keliamas grėsmes.

Šventinis Vasario 16-osios paminėjimas NATO Vyriausiojo sąjungininkų pajėgų transformacijos vado (SATC) štabe. Tribūnoje – A. Gaiževskis.

Reikėjo karių, parengtų skubiai desantuotis parašiuotais ir bet kuri Lietuvos regioną iš bet kokių leidžiamų aukščių. Papildoma užduotis buvo pasirngti diversiniams veiksams, vesti pagrindinį aktyvų pasipriešinimą jau prieš užimtoje teritorijoje, naudojant visas įmanomas priemones (tarp jų – svarbių priešišku asmenų likvidavimas, prieš kovinės technikos ir infrastruktūros naikinimas, žalojimas ir t.t.).

Tam, kad būtų sunkiau identifikuoti mūsų, rengiamų kovotojų, asmenybes mes vadindavomės slapyvardžiais. Aš buvau Voras, kiti gavo kitų gyvūnų vardus: tarp mūsų buvo Krokodilas, Banginis, Krabas ir pan. Man pravardė prilipo dėl to, kad buvau labai lieknas, aukštas, o pats užsiiminėjau koviniais menais ir galėdavau iškeltą koją laikyti bet kuriam aukštaūgiui ties galva. Matyt ir atrodžiau lyg voras su ilgomis kojomis.

Atranka į padalinį buvo labai griežta, nes mūsų instruktoriumi ir vadu buvo paskirtas Pranas Kasteckas, buvęs penkis kartus Tarybų Sąjungos kovinės savigynos čempionas, tarnavęs Sovietų kariuomenės desantiniuose padaliniuose, o mes dar jį pravardžiudavome „kaulų laužytoju“. Jo pravardė buvo Francas. Mus jis treniravo Pociūnų miškuose, o parašiuotinius šuolius atlikinėdavome ten pat esančiame aerodrome, pačių Sovietų Sąjungos desantininkų panosėje. Mūsų aerodromo tvora ribojosi su jų kariu daliniu. Net neabejoju, kad jie žinojo, kas mes tokie, ir kam esame rengiami. Juk galėjo būti duotas įsakymas ir jie galėjo tapti mūsų taikiniais, kaip ir mes jų...

Voro, iš specialios paskirties būrio, kovinė parengtis man padėjo ne tik sustiprėti fiziškai. Tos alinančios treniruotės, bemiegės naktys ir įtampa manyje išaugino stiprų pasitikėjimą savimi. O mes visi tapome viena komanda, gal dar daugiau – mes tapome kaip šeima. Vienas už kitą galėjome bet ką įgaliukus suplėšyti. Buvome jauni, buvome nutrūktgalviai, tačiau buvome patriotai ir visiškai atsidavę savo tėvynei kariai.

Manau, kad geriausias tų trenruočių ir fizinio parengimo rezultatas buvo tai, kad po autoavarijos, kurios metu man buvo sulaužyti dubens kaulai, suplėšytas šlaunikaulis, blauzdikaulis, kai patyriau daugybinių kūno nudeginimų, aš sugebėjau išgyventi. Net ir patyręs klinikinę mirtį, mano užgrūdintas organizmas atlaikė, atsigavo. Su avarijos kaltininku, kuris vairuodamas girtas, trenkėsi į mano stovintį automobilį, gulėjome vienoje palatoje. Gydytojai reanimacijoje negalėjo atsistebėti mano gebėjimu taip greitai atsistatyti. Reanimacijos skyriuje dirbusios slaugės ir medicininės seslės, jau vėliau, lankydamos mane bendroje ligoninės palatoje pasakodavo, kad joms gydytojai buvo pasakę, jog aš tikrai neišgyvensiu. Jos pasisakė spėliodavusios, kuriai reikės mane kitą naktį vežti į morgą. Tačiau organizmas, užgrūdintas intensyvių trenruočių, matyt, galvojo kitaip...

Ar pulkininko A. Gaiževskio, atstovaujančio Lietuvai NATO, paveikslas kada nors buvo iškilęs 18-mečio Voro vaizduotėje? Kokius svarbiausius etapus Lietuvos kariuomenėje ir gyvenime jums teko įveikti per tuos 30 metų? Kurie iš jų buvo labiausiai įsimintini?

Ne, tikrai ne. Net minties neturėjau, kad kada nors tapsiu karininku. Atvirai sakant net nesvajojau apie tai. Aš visada norėjau veiksmo, man visada reikėjo adrenalino, ir jei ne tas autoįvykis, tai aš net nežinau, kaip būtų pasisukęs mano gyvenimas. Teko savo vidinius arklius nuraminti ir pradžia bandyti bent atsistoti ant kojų. Kai gydytojai pasakė, kad aš liksiu invalidu visam gyvenimui, aš pasakiau, kad geriau jau žūsiu pratybose ir treniruotėse nei leisiu sau tapti daržove. Po ligoninės dar turėjau keletą operacijų, tačiau buvau labai užsispyręs. Po kurio laiko ne tik toliau šokinėjau su parašutu, bet dar sugebėjau Lietuviškosios kovinės savigynos varžybose iškovoti ir juodą diržą.

Tapau karininku ir supratau, kad man reikia gyvenime pradėti galvoti ne tik „rankomis ir kojomis“, bet privalau „įjungti“ ir galvą. Pradėjau mokytis. Baigiau Lietuvos karo akademiją, tobulinausi lankydamas įvairius kvalifikacinius kursus, buvau atrinktas į karinį koledžą JAV, Fort Leavenworthe. Baigiau vyresniųjų vadų kursus Baltijos gynybos koledže. Mokytis niekada nevelu. Dabar mėgaujuosi tarnaudamas nerealiame inovacijų, išradimų, transformacijų ir ateities karų analizių pasaulyje. Suprantu, kiek aš dar daug nežinau, kiek daug dar nemoku, bet kaip viskas įdomu. Stengiuosi dalyvauti darbo grupėse, seminaruose, konferencijose, jei tik yra galimybė mokausi įvairiuose kvalifikaciniuose kursuose. Pasaulis dovanoja daugybę galimybių tik reikia ranką ištiesti. Matyt, mano noras būti priekyje, patirti tai, kas nauja, tai, ko dar kiti nebandė, mane veda pirmyn.

Viename iš savo ankstesnių interviu esate pasakęs, kad nesate bebaimis, tačiau labai svarbu išmokti nugalėti baimę. Vis dėlto, gal prisimenate, kada jums buvo sunkiausia nugalėti šį jausmą?

Visada sakau savo kariams, kad bijoti yra normalu. Baimė, bet ne panika, leidžia susikoncentruoti, ji sukelia kraujyje adrenaliną, sutelkia dėmesį, todėl suaktyvėja kitos žmogaus organizmo reakcijos, sutelktos į būtinybę išgyventi. Tačiau kai baimė perauga į paniką, tada jau blogiau. Todėl per mokymus, pratybas, treniruotes, individualius motyvacinius pokalbius kariams yra skiepijamas pasitikėjimas savimi. Taip pat, kuo daugiau karys turi realių kovinių patirčių, tuo mažiau lieka galimybių, kad jį surakins baimė, kadangi jis jau mokės su ja kovoti bei ją įveikti. Todėl ne veltui sakoma, kad geriau vienas kariavęs karys nei keletas, nemačiusių kraujo.

Aš manau, kad mano baimes padėjo nugalėti mano paties ambicijos. Pirmą kartą gyvenime šokdamas su parašutu iš lėktuvo, labai bijojau. Kai kilometro aukštyje atsidaro lėktuvo durys, apačioje matai „žemėlapi“, o instruktorius tau liepia šokti – jausmas nekoks. Nes pats mintyse esi išitikinęs, kad parašutas tikrai neišsiskleis, tačiau... pasižiūri į savo bendražygių veidus lėktuve ir supranti, kad geriau išmanęs tegu ant žemės lieka „blynas“, tačiau gėdos prieš bendražygius tikrai nepasidarysiu. Tas pats ir kovinėse situacijose. Jei tu žinai, kad nuo tavo veiksmų priklauso komandos ar tavo draugo gyvybė, tai negali sau leisti nei

Vasario 16-osios šventėje NATO Vyriausiojo sąjungininkų pajėgų transformacijos vado (SATC) štabe su žmona Svetlana.

bijoti, nei dvejoti. Nes ko verta tada tavo išlikusi gyvybė, jei tu išduosi savo draugą savo bailumu? Turiu posakį, kurį visada sakau savo mokomai auditorijai, kad baimė yra sąlyginis reiškinys neleidžiantis žmogui nusizudyti. Aš katalikas, man negalima prieš save pakelti rankos, todėl privalau kovoti taip, kad su savimi „nusineščiau“ ir priešininką. Tai atėjo iš Aukščiausios Tarybos laikų, iš tų 1991 metų. Ir

Key West, Savannah, Tampa, Orlando, Miami ir t. t.... aplankėme daugybę JAV nacionalinių parkų. Gyvename Virginya valstijoje, kur nuostabi gamta, šalia Atlanto vandenynas. Liko dar svajonių pakeliauti, kol esame Amerikoje, labai tikimės tai spėti padaryti iki išvykimo į Lietuvą. Mano žmona – šaunuolė ir todėl labai ja didžiuojusi. Ji visus trejus metus suaugusiųjų mokymo centre mokosi anglų kalbos ir jau

Kelionėje su šeima: Aleksiejus, jaunėlė dukra Laura, žmona Svetlana ir pirmagimė Roneta. A. Gaiževskio šeimos archyvo nuotraukos

per tą laiką niekas mano viduje ir nepasikeitė. Tik išorė kažkiek, bet tai – tik „maskuotė“.

Aleksiejau, papasakokite apie savo šeimą. Ką jūsų brangiausi žmonės veikia čia, Amerikoje?

Turiu nuostabias pasaulyje dvi dukras: Ronetą, kuriai jau 22-eji ir trylikametę Laurą. Ir, aišku, gražuolę žmoną Svetlaną. Kai esi apsuptas tokių princesių ir karalienės, tai yra pati didžiausia motyvacija dėl jų stengtis. JAV atvykome tuomet, kai dar nebuvo prasidėjusi viruso invazija. Dėkui Dievui spėjome labai daug apkeliauti. Spėjome ir Niagaros krioklius apžiūrėti, Washingtono DC, buvome Floridoje,

man nebereikia vertėjauti ne tik kai einame apsipirkti. Ji visai patogiai jaučiasi, kai kai bendraujame su kolegomis užsieniečiais. Svetlana laisvai kalba rusų, lenkų dabar ir anglų kalbomis. Laura jau trečius metus mokosi amerikiečių mokykloje ir mane vis „traukia per dantį“, kad kalbu su siaubingu akcentu. Vyresnėlė Lietuvoje besimokydama sugebėjo baigti tarptautinį koledžą irgi anglų kalba.

Kaip labiausiai mėgstate leisti laisvalaikį?

Sportuojame, JAV tam sudarytos idealios sąlygos. Kartais su visa šeima sugalvojame pažvejoti. Aš esu aistringas medžiotojas. Turiu visus reikalingus

leidimus ir galiu laisvai medžioti visoje JAV teritorijoje. Tad ruduo – mano laikas. Šioje šalyje labai turtinga gamta: miškai brandūs, žvėrių daugybė, o ir iššūkių daug. Teko matyti nemažai įvairiausių gyvačių, tad Amerikos miškai skiriasi nuo Lietuvos. Mėgstu skaityti istorines knygas, domiuosi karo istorija.

Ar pasiilgstate Lietuvos ir ten likusių brangių jums žmonių, draugų? Kiek laiko dar dirbsite JAV?

Labai pasiilgstu. Gali keliauti kur nori, tačiau gimtinė viena. Jei reikėtų Amerikoje būti dar ilgiau, tai manau, kad susirgčiau namų ilgesiu. Namų iškeliaujame jau šių metų rugpjūtį.

Lietuva yra nuostabias kraštas pasaulyje. Jos ežerų spalvos, vandens minkštumas, miškų žaluma, samanų patalai, tas tiltelis į tvenkinuką... sodas su besirpstančiais obuoliais... Noriu namo taip, kad sapnuoju kaip ten vaikštau, kaip važiuoju į darbą, iš jo. Pasiilgau savo vyresnėlių dukros, kuri jau baigsi mokslus ir dirba Lietuvoje, pasiilgau mamos, brolių, sesės, giminių, draugų, bendražygių. Pasiilgau mūsų šiltai vėsios vasaros, bet labai jaukios, su svajingai vakare pievas užliejančiu laumių ūku. O koks Lietuvoje pavasaris, ar atsimenate, kaip pavasarį žemė kvepia, kokia mūsų žemės graži spalva... Galėtum įkvėpti to gaivaus pavasarinio vėjo ir nesinori iškvėpti. Kur, jei nei Lietuvoje, ruduo – tai ne tik derliaus, bet ir įvairiausių grybų metas. O kiek šeimininkės žino receptų? Oho, o kokie skanūs cepelinai po rudeninės bulvių talkos? Niekur pasaulyje tokių nesu ragavęs. Ne, nėra tokios šalies, kuri mane užlaikytų ilgiau nei aš privalau ten būti. Keliauti yra nuostabu, pažinti pasaulį, tautas, kultūras, tradicijas, susipažinti, tai tikra Dievo dovana. Bet vieną dieną tu turi sugrįžti atgal, namo, nes kas saugos ir gins tavo kraštą jei ne tu, kas, jei ne tu, sutvarkysi savo protėvių kapus? O kaip kitaip perduosi savo vaikams savo giminės, savo tautos istoriją, jei negalėsi parodyti, kur visa tai vyko. Po sausio įvykių praėjo 30 metų, o aš jau pradėjau užmiršti kai kurių savo bendražygių vardus, pavardes, veidai blanksta... negalima per ilgai palikti namų, bijau, kad jie netaptų šešėliu.

Kaip įsivaizduojate save po dar 20 metų, kai Lietuva švęs Sausio 13-osios 50-metį?

Labai norėčiau sugebėti iki parlamento nukeliauti pats, ten sutikti tuos pačius draugus, labai norėčiau, kad su mumis, kaip ir dabar, būtų mūsų vaikai, o gal ir jų vaikai. Norėčiau, kad jie didžiutųsi mūsų Lietuvos istorija, mūsų tautos iškovotomis pergalėmis, noriu, kad Lietuvos laisvės kovotojų, partizanų didvyriški darbai nebūtų užmiršti. Kad naujoji karta neštų širdyje tą patriotizmą, tą dvasingumą, kuris yra persisunkęs Sausio 13-osios laužų dūmais. Labai noriu, kad mūsų vaikai galėtų mėgautis tais laisvės ir demokratijos vaisiais, kuriuos mes jiems iškovojome. Jų uždavinys bus visa tai išsaugoti, o tai nebus lengva. Tačiau mes turime gyventi taip, kad jie mūsų pavyzdžio įkvėpti galėtų atlikti dar didesnius darbus tėvynės labui. Štai šito labiausiai ir noriu sulaukti po 20 ir dar po daugiau metų...

Ačiū už pokalbį, linkiu, kad tie norai išsipildytų su kaupu.

Kalbino Virginija Petrauskienė

Mažoji Lindrė su tėvu ir seneliu, Algiu ir Viktoru Šilėnais, prie Kapitolijaus 1990 m.

Nuo savęs – nepabėgsi. Ir nuo savo genų!

RAIMUNDAS MARIUS LAPAS

Lindrė Šilėnaitė augo toli nuo pagrindinių lietuvių bendruomenių – Austin, Texas, kur iš New Yorko, jai būnant penkerių, persikėlė gyventi jos tėvai, Ugnė ir Algis Šilėnai. Lindrės seneliai – Henrikas ir Stefanija Stasai – buvo žinomi visuomenininkai, Stefanijos Stasiėnės receptai dažnai pasirodydavo „Moterų gyvenimo“ skyriuje „Drauge“. Lindrės tėvai, nors gimę Amerikoje, susipažino Europoje – Vasario 16 d. gimnazijoje Lampertheim. Lindrė savo gyvenimo meilę taip pat sutiko ne Amerikoje. Maža to, paskui dukrą gyventi į Lietuvą, kurioje ji sukūrė šeimą ir įsteigė verslą, persikraustė ir jos tėvai. Apie savojo „aš“ paieškas – pokalbis su Lindre Šilėnaite-Pudžiuvėliene.

Gyvenimas tarp dviejų vandenų

Kokie tavo pirmieji atsiminimai iš vaikystės JAV?

Prisimenu, kaip rytų pakrantėje prie vandenyno valgydavom omarus, kaip kartą, grįždami po vakarieniškos vėlavos vakare sustojome pasiimti į namus katinuko... Kaip padėdavau mamai daržė rauti morkas ir skinti mėlynės... Prisimenu močiutės Stefanijos pasakojimus, kaip teisingai, tvarkingai ir sveikai gaminti maistą. Dar ji užduodavo man išmokyti eilėraščių, pamokydavo, kaip juos deklamuoti, ir net padarydavo garso įrašą, kad galėčiau išgirsti savo klaidas. Tuo metu gal tai nebuvo pats smagiausias laiko pas močiutę praleidimo būdas, bet dabar esu už tai dėkinga. Suprantu, kad jai buvo svarbu perduoti man lietuviškas tradicijas ir lietuvių kalbą.

Virtualioje erdvėje užtikau Tavo 1990 m. nuotrauką su seneliu ir tėčiu prie Kapitolijaus mūsų sostinėje. Vyrai laiko rankose plakatą „Lithuania Free!“ O tu supratai tos demonstracijos esmę?

Tikrai nemanau, kad supratau. Jei nebūtų tos nuotraukos, išvis neatsiminčiau tos dienos. Bet labai džiaugiuosi, kad ta nuotrauka yra.

Gimei New Yorke, augai Texas, dabar turi verslą Vilniuje, o kišenėje – dviejų valstybių pasus. Kas tu iš tikrųjų?

Visų šitų gyvenviečių, kelionių, patirčių mišinys. Čia dar išlietų vaikystės baletu ir pianino pamokos, plaukimo būreliai, istorijos studijos, kelionės aplink pasaulį, ilgas kankinantis darbas virtuvėje. Labai džiaugiuosi, kad esu turėjusi daug galimybių, esu daug mačiusi ir išbandžiusi.

Austino lozungas – Keep Austin Weird! Tokia miesto nuostata išmokė mane derinti hipišką liberalų stilių ir klasikinių požiūrių. Man visada patiko mintis, kad gali būti kitoks, nebūtinai turi pritaipyti. O jei keistumas dar ir pliusas – tai išvis puiku.

Su tavo mama Ugnė mes susipažinome 1977 metais kartu studijuodami lietuvių kalbos kursuose Vilniaus universitete. Likimas taip susiklostė, kad po daugelio metų ir tu pasirinkai šį universitetą... Ar tam turėjo įtakos tavo tėvai?

Kai pirmąsyk apsilankiau senelių tėvynėje, tėvai pajuokavo – lik čia sudijuoti. Aš tada apie tai tiesiog negalvojau. Man buvo 18-ka, buvau ką tik įstojęs į Texas universitetą ir maniau, kad ten priklausau. Grįžusi į Valstijas ir pradėjusi mokslus supratau, kad vis dėlto nerandu sau vietos. Daug prisidėjo ir tai, kad nebuvau apsisprendusi, ką studijuoti. Mačiau daug galimybių tikslųjų mokslų pasaulyje, ypač Austine. Tėvo įtakota bandžiau studijuoti astronomiją, po to biologiją. Tačiau greitai supratau, kad tai ne mano mokslai. Tuomet perėjau į humanitarinius – studijavau literatūrą, istoriją. Gal jei būčiau iš karto įstojęs į kulinarijos mokyklą, nebūčiau niekur išvažiavusi, bet... Nusprendžiau duoti sau laiko apsispręsti. Taip ir pasinaudojau tėvų idėja (aš nuoširdžiai maniau, kad jie juokavo) – pusmetį pastudijuoti Vilniuje.

Taigi Lindrė įstojo į istorijos fakultetą Vilniaus universitete...

Vėlgi – niekada neplanavau būti istorike, tuomet tikrai nežinojau, ko tikėtis iš tų studijų. Bet buvo įdomu. Reikia pripažinti, kad nežinojau daug apie

Lietuvos istoriją. Mano bendrakursiai turėjo Lietuvos istorijos pagrindus iš mokyklos, o man teko juos vyti.

Kokie iššūkiai tuomet buvo didesni – lietuvių kalba ar svetima kultūrinė aplinka?

Pasinerti į kitokią kultūrą buvo labai smagu – naujos kavinės, kitoks maistas, patiko žvalgytis po miestą, apsipirkimas parduotuvėje tapdavo nekasdieniu įvykiu... Sunkiausia buvo klausytis paskaitų ir jas konspektuoti. Rašyti lietuviškai gerai nemokėjau, tai dažnai net angliškai konspektuodavau, kad špečiau užsirašyti mintį. Nauji draugai daug padėjo, ir taip labai greitai tapome artimais.

Buvau labai laiminga Lietuvoje. Tiesiog pajutau, kad lietuviškumas yra mano kraujyje ir aš čia priklausau. Be to, buvo smagu gyventi naujame mieste. Iš Vilniaus buvo lengva keliauti po visą Europą. Vasarą su draugais susipaikuodavome ir išvykdavome į Italiją, Ispaniją, Ukrainą...

Na, o kaip sekėsi mokslai?

Studijavau Lietuvos viduramžių istoriją. Magistro darbą rašiau apie P. K. Brzostowski (1739–1827, Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės valstybės veikėjas, kunigas – *R.M.L. past.*). Buvo labai įdomu, bet ir tikra kančia. Teko išmokyti lenkų kalbos, sėdėti dienomis archyvuose tarp senų dokumentų ir šifruoti rankraščius. Bet labai džiaugiuosi, kad tai padariau. Tiesa sakant, aš tuo metu neturėjau kito pasirinkimo – likti Lietuvoje norėjau, tačiau pilietybės gauti dar negalėjau. Tad kai mane priėmė magistro studijoms, supratau, jog tai geriausias būdas likti Lietuvoje. Po metų buvo priimtas dvigubos pilietybės įstatymas ir aš juo pasinaudojau.

Prabudo močiutės genas

Tačiau galų gale, kiek suprantu, istorinį mūsų prieš mokslą laimėjo kulinarija?

Mane visada traukė kulinarijos pasaulis. Tiesiog nežiūrėjau į tai kaip į protingą gyvenimo pasirinkimą. Bet pastudijavusi, padirbusi kitur, supratau, kad nepabėgsiu nuo virtuvės. Iš tikrųjų vyras Nerijus (tuo metu dar draugas) paragino mane pabandyti darbą virtuvėje – taip atsidūriau *Time* restorane. Po poros metų mūsų komanda iškeliavo į naują tų pačių savininkų restoraną *Dine*. Dar po poros metų nusprendžiau toliau keliauti savarankiškai ir atsidaryti savo restoraną. Tai buvo 2016 m.

Ar Nerijaus kulinariniai gabumai prilygsta Šilėnų moterų dinastijos gabumams?

Labai juokingas klausimas. Tikrai neprilygsta, ir tai yra visiškai gerai. Nerijus studijavo Kultūros istoriją ir antropologiją. Kai mes susipažinome, jis apskritai mažai ką temokėjo daryti virtuvėje. Kaip vienturtis, savarankiškai negyvenęs, gaminti jis niekada neiškako. Man tai buvo labai juokinga ir nesuvokiama, bet tuo pačiu smagu, nes kitų išleisti į savo virtuvę nemėgstu. Nors nesilaikome jokių senųjų „socialinių normų“, mūsų namuose aš gaminu maistą, o Nerijus kuo puikiausiai sutvarko indus. Yra buvę, kad užsidedęs mokėsi gaminti firminį „burgerį“ ar kepti tobulą „steiką“. Kartu bandomė maisto ir vyno derinius, ir Nerijui čia sekasi geriau.

Verslo pradžia buvo – „food truck“, maisto autobusiukas. Ar pirmasis toks, riedėjęs Lietuvos gatvėmis?

„Donde food truck“ nebuvo pirmas Lietuvoje, tačiau tais metais buvo didelis jų bumas. Mums tai atrodė kaip

Lindrė (trečia iš k.) su bendrakursiais bakalauro baigimo proga.

Paskui Lietuvoje gyvenimą kuriančią Lindrę į Vilnių persikėlė ir jos tėvai, Algis ir Ugnė Šilėnai.

Asmeninio albumo nuotraukos

Prieš mus – visas gyvenimas. Lindrė ir Nerijus vestuvių dieną.

Šarūnės Zurba nuotr.

Sekmadienio pietums namuose – daug šviežių vaisių ir daržovių.

ne toks rizikingas būdas pradėti maitinimo verslą – mažesnės pradinės investicijos, mažiau darbuotojų, nes taip pririštas. Sunkiausia buvo kasdieninė logistika – paruošusi ir pakrovusi maistą su ta milžiniška mašina sukinėdavosi siauromis Vilniaus gatvėmis ieškodama stovėjimo vietos. Tada reikėdavo ją pastatyti neužkliudant kitų mašinų. Atidirbus valandą prie griliaus, reikėdavo viską susipakuoti, nuvalyti ir važiuoti į kitą vietą. Streso, skubėjimo ir baimės buvo daug, bet kažkaip viskas baigdavosi laimingai.

Ir kas buvo pardavinėjama iš „Donde“ autobusiuko?

Tex-Mex stiliaus *tacos*. Meksikoje yra daug regionų su skirtingomis maisto tradicijomis. Texas gyventojai nuo XIX a. pradėjo „skolintis“ iš jų virtuvės – kepė kvietines *tortillas*, naudojo čili pipirukus, daugiau pupelių ir meksikietišku daržovių. Kartu su meksikiečių imigracija į šią valstiją susikūrė ir savita Tex-Mex virtuvė. Man, užaugusiai Texas, ši virtuvė tapo kasdienybe – pusryčiams *tacos*, penktadienio vakarienei – *enchiladas*, per Kalėdas – *tamales*. Pradėdama savo verslą ir nusprendžiau gaminti tokius *tacos*, kokius Texas gali gauti ant kas antro kampo.

O kaip dėl blynelių – Lietuvoje jų, turbūt, nenusipirk- si?

Tortilla yra vienas svarbiausių gero *taco* komponentų. Meksikoje daugiausiai gaminamos kukurūzinės *tortillas*. Meksikos šiaurėje ir Texas *tortillas* kepamos su kvietiniais miltais. Mes daug skaitėme ir bandėme. Pradžioje aš pati maišydavau tešlą, kočioldavau ją ir kepdavau *tortillas*. Po to tėvai ištobulino receptūrą, įsigijome elektrinę kočioklę. Galiausiai iš Meksikos atsisiuntėme elektrinį presą, skirtą kvietinėms *tortillas*. Buvo ilga kelionė, bet dabar jau beveik tobulai pavyksta. Šviežios *tortillas* yra mūsų didžiausias pasididžiavimas. Per dieną sugebame iškepti 400–900 blynelių.

Autobusiuko pavadinimas labai šmaištus ir nusakantis esmę – kur? Kur jo ieškoti, kokioje Vilniaus gatvėje?

To pavadinimo priešistorija tokia. Prieš šešerius metų su vyru keliavome po Centrinę Ameriką. Aš bandžiau išsisukti su savo pradinių klasių ispanų kalbos žiniomis. Vyras mažai tesuprato, bet jam įstrigo žodis „donde“ (kur) – gal todėl, kad dažnai klausdavome kelio. Išsileidome tą žodį į savo gyvenimą ir juokaudavome, kad jei kada turėčiau maisto autobusiuką, reikėtų pavadinti jį *¿Dónde?* – juk jis vis keistų stovėjimo vietą.

Kalėdoms – tradiciniai *tamales*.

Ar buvo kokias nors *¿Donde?* strateginė vieta, labiausiai pelninga verslui?

Prie Amerikos ambasados. Pirmą dieną išvažiavau į gatves labai išsigandusi, neįsivaizduodama ko tikėtis – gal žmonės tiesiog pasijuoks iš manęs, gal jiems bus neskanu, gal nespėsiu gaminti, gal nerasiu kur pastatyti mašiną... Draugė sutiko ateiti į pagalbą – palaikyti mane moraliai. Pirmą valandą buvo kaip amžinybė – nulis klientų ir daug keistų žvilgsnių. Pagaliau atėjo viena mergina, amerikietė, nusipirko *taco* ir sakė sugrįšianti su bendradarbiais. Po pusvalandžio priėjo 10 amerikiečių iš ambasados. Išmokau greitai sukintis. Po to vis grįždavau prie ambasados porą kartų per savaitę.

Sėkmės formulė – aistra tam, ką darai

Dabar *¿Donde?* – jau nebe restoranas ant ratų... Vėl naujas etapas?

Taip. Dvi vasaras dirbau su *food truck*. Pardavinėjau *tacos* ne tik Vilniuje – išvažiuodavau į šventes (vestuves, gimtadienius, krikštynas) už miesto. Dažnai autobusiuką užsakydavo darbovietės savo šventėms. Po antros tokios intensyvios vasaros pradėjome ieškoti patalpų restoranui ir 2017 m. spalį atsidarėme Uptown Bazaar (užkandinių centrukas ties Kauno ir Mindaugo gatvių sankryža Vilniuje – *R.M. L. past.*). Tai buvo puikus kitas žingsnis: 6 kv. m., nei per daug, nei per mažai. Galimybė toliau vystyti *tacos* idėją. *Uptown Bazaar* mes išbuvome iki 2020 m. kovo. Mums ten labai gerai sekėsi, bet mes tiesiog „išaugome“ iš tos vietos. Tik 6 kv. m. ir labai daug klientų. Dar 2019 m. išsinuomavome patalpas kitoje gatvės pusėje, įrengėme virtuvę ir ten paruošdavome visą maistą.

Bet buvo aišku, kad laikas kraustytis kitur. Norėjosi dirbti visiškai savarankiškai, norėjosi patalpų, kuriose atsirastų vietos menui. Ir taip, per tris mėnesius atlikę remontą, 2020 m. balandžio viduryje atidarėme restoraną T. Ševčenkos gatvėje.

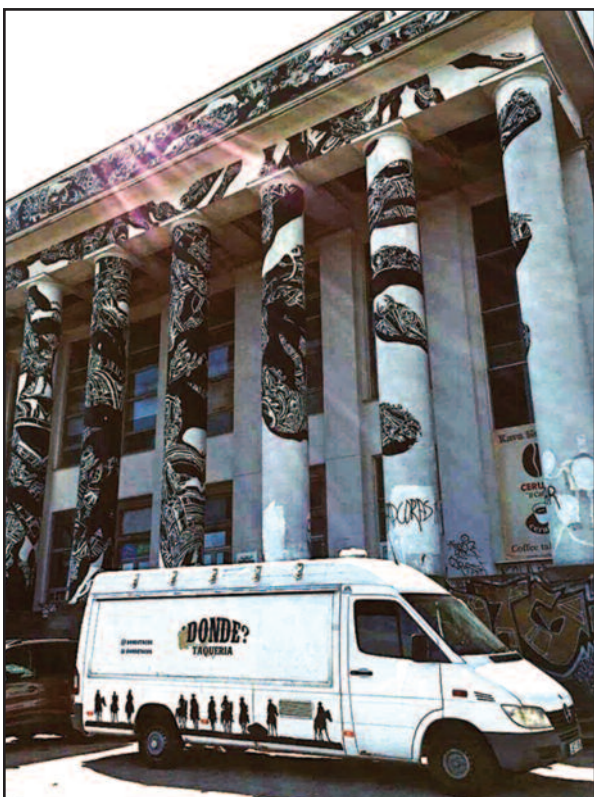
Būtent jame teko apsilankyti ir man. Didelį išpūdį padarė interjeras, autentiški serviravimo indai. Maloniai aptarnaujantis personalas, tarp jų ir pati savininkė Lindrė.

Dėl interjero reikia tėvams padėkoti. Su mama naktimis diskutuodavome apie baldus, sienų spalvas, medžiagas. Jie kartu važiavo į parduotuves, padėjo išsirinkti reikalingus daiktus, padėjo išsirengti.

Kokius patiekalus siūlote klientams, kas labiausiai patinka jums patiems?

Šiuo metu mūsų meniu yra 6 skirtingi *tacos*, taip pat *carnitas*, kiti Tex-Mex virtuvei charakteringi patiekalai. Ir vis įvedame ką nors naujo. Neseniai pradėjome kepti „chicken fried steak“ – tai jautienos kepsnys tešloje, pateiktas su baltu pipiriniu padažu, bulvių koše ir šviežiomis daržovėmis. Tipiškas tekasietiškas patiekalas, kurį dažnai valgydavome, kai gyvenome Amerikoje. Daug planų turime žiemai – gaminsime *chile* ir kitus Tex-Mex troškinius, sriubas, *tamales*, meksikietišką karštą šokoladą...

Kalbant apie mėgstamiausius, man ir Nerijui labiausiai patinka „Austinas“ – su kumpiu, kiaušiniu ir sūriu. Tėvams labai patinka *carnitas* ir pupelės su sūriu.

¿Donde? autobusiukas siūlo įsigyti Tex-Mex stiliaus *tacos*.

Asmeninio albumo nuotraukos

Nukelta į 15 psl.

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA

Lietuvą pasiekė pirmoji „Moderna“ vakcinos siunta

Vilnius (Mano vyriausybė) – Sausio 12 dieną 8 val. ryto Lietuvą furgonu iš Belgijos pasiekė pirmoji farmacijos kompanijos „Moderna“ sukurtos vakcinos nuo koronaviruso (COVID-19) siunta su 2 400 dozių.

Nuo šiol kas savaitę sausį ir vasarį numatoma atgabenti vis naujas „Moderna“ vakcinų siuntas.

Vakcinos siunta 11:40 val. buvo pristatyta į Ekstremalių sveikatai situacijų centro (ESSC) sandėlius ir bus saugoma – 20 laipsnių Celsijaus temperatūroje.

Iš ESSC saugojimo patalpų vakcinos bus transportuojamos į Kauno miesto polikliniką.

Vakcinos siunta bus transportuojama 2–8 laipsnių temperatūroje – specialioje įrangoje, užtikrinančioje temperatūros palaikymą ir temperatūrinio režimo atsekamumą viso transportavimo metu.

Su JAV ambasadoriumi aptarė partnerystės stiprinimą

Vilnius (Vyriausybės inf.) – Ministrė pirmininkė Ingrida Šimonytė dalyvavo nuotoliniame susitikime su JAV ambasadoriumi Lietuvoje Robert Gilchrist ir aptarė tolesnį strateginės partnerystės stiprinimą saugumo, gynybos, ekonominių ryšių, energetikos ir kitose srityse.

Akcentuota, kad santykiai su JAV, transatlantinis ryšys, užsienio politika, demokratija, saugumo ir gynybos klausimai – šios Vyriausybės veiklos prioritetas.

„Strateginė partnerystė su JAV yra šios Vyriausybės vienas svarbiausių prioritetų, todėl sieksime ją stiprinti visose be išimties srityse. Kertinis darbotvarkės klausimas yra parama Baltarusijos žmonėms, todėl JAV dėmesys ir parama yra ypač svarbu“, – pabrėžė I. Šimonytė.

Premjerė padėjo JAV už pastangas stiprinti Baltijos regiono saugumą čia dislokavus JAV kariuomenę.

Premjerė I. Šimonytė su JAV ambasadoriumi R. Gilchrist aptarė svarbiausius klausimus. LRV nuotr.

„Lietuva yra tvirtai įsipareigojusi skirti 2 ir daugiau procentus šalies bendrojo vidaus procento šalies saugumui ir gynybai. Didinant finansavimą gynybai atsiranda ir naujų galimybių praktiniam bendradarbiavimui su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis,“ – sakė premjerė.

Santykiuose su JAV taip pat svarbus bendradarbiavimas energetinio saugumo, taip pat ekonominių ryšių skatinimo srityse. Premjerė akcentavo, kad šioms tikslams įgyvendinti Vyriausybė skirs ypatingą dėmesį.

Deramasi dėl JAV, ES ir kitų ambasadorių kandidatūrų

Vilnius (ELTA) – Užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis teigia, kad susidariusi situacija, kai Lietuva Jungtinėse Amerikos Valstijose, Europos Sąjungoje bei kitose šalyse neturi ambasadorių, yra nulemta rinkimų procesų, kurių metu ambasadorių skyrimas sulėtėja.

G. Landsbergis tikina, kad šiuo metu vyksta derybos dėl galimų ambasadorių kandidatūrų, jų rezultatus ministras viliasi pranešti jau labai greitai.

Ministras tikina, kad tai, jog buvusiam krašto apsaugos ministrui Raimundui Karobliui ir buvusiam užsienio reikalų ministrui Linui Linkevičiui buvo atkurti diplomatiniai rangai, yra tiesiogiai nesusiję su dabar vykdoma ambasadorių paieška.

Nors ministras nepatvirtino viešoje erdvėje sklandančių kalbų, kad R. Karoblis ir L. Linkevičius galėtų užimti ambasadorių pareigas JAV ar ES, tačiau pripažino, kad šiose pareigose buvusius ministrus matytų.

Pareikšti įtarimai Seimo nariui P. Gražuliui

Vilnius (ELTA) – Seimui tenkinus generalinio prokuroro pakartotinį prašymą ir leidus panaikinti Seimo nario teisinę neliečiamybę, Generalinės prokuratūros prokuroras atnaujino ikiteisminį tyrimą ir Specialiųjų tyrimų tarnyba Seimo nariui Petriui Gražuliui įteikė įtarimus dėl piktnaudžiavimo.

Ikiteisminio tyrimo duomenys leidžia pagrįstai įtarti, kad Seimo narys P. Gražulis nuo 2015 m. gegužės iki 2017 m. vasario mėn. iš vienos privačios bendrovės galimai siekė gauti ir gaudavo turtinę naudą, neteisėtai veikdamas šios bendrovės interesais, siekdamas, kad bendrovei dėl nustatytų pažeidimų nebūtų uždrausta eksportuoti produkciją į užsienį.

Tokiais savo veiksmais Seimo narys sistemingai, ilgą laiką naudojo savo, kaip aukščiausios valdžios atstovo, statusu ir įtaka, menkino einamų pareigų prestižą, Seimo bei Seimo nario autoritetą, pažeidė Konstitucijoje įtvirtintus principus ir sulaužė Seimo nario priesaiką – dėl to valstybė patyrė didelę neturtinę žalą.

Nemato kliūčių dėl V. Landsbergio kaip valstybės vadovo pripažinimo

Teisininkas Petras Ragauskas sako, kad abejonių dėl Seimo svarstomos rezoliucijos teksto neturintis.

Pasak jo, Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo (AT) pirmininkas, profesorius Vytautas Landsbergis ne tik buvo vadovas, bet ir vadovavo šaliai. Anot jo, AT pirmininkas kelerius metus atliko prezidentui įprastas funkcijas.

Seimo posėdyje balsuojama dėl „Dėl Laisvės gynėjų dienos trisdešimtmečio“ rezoliucijos, kurioje Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo pirmininko, Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos Garbės pirmininko, profesoriaus Vytauto Landsbergio – kaip valstybės vadovo – statuso faktinis įteisinimas.

Teisininkas Petras Ragauskas.

15 min. nuotr.

Teisininkas advokatas P. Ragauskas tikina, kad abejonių dėl rezoliucijos teksto neturintis. Anot jo, joje galima būtų pasakyti ir daugiau. „Jis ne tik buvo vadovas, bet ir vadovavo, nes vadovauti ir būti vadovu yra taip pat skirtingi laipteliai. Vadovauti gali žmonės ir tie, kurie laikinai pavaduoja, laikinai eina tam tikro subjekto funkcijas.

O teisinis pagrindas yra labai aiškus, ir nekeliantis jokių dviprasmybių. Tą sako ir laikinoji Konstitucija, kuri galiojo nuo pat 1990-ųjų kovo 11 d. iki pat 1992 m. lapkričio 2 d., kada pradėjo galioti dabartinė Konstitucija. 86 straipsnyje buvo labai aiškiai nurodyta, kad AT pirmininkas yra aukščiausias Lietuvos respublikos pareigūnas. Aukštesnių pareigūnų nėra“, – dėsto teisininkas advokatas.

Pasak P. Ragauskos, kituose laikinosios Konstitucijos straipsniuose galime matyti ir klasikines prezidento funkcijas, kurias atliko AT pirmininkas.

„Pavyzdžiui rašoma, kad jis pasirašo Lietuvos Respublikos įstatymus, kad jis teikia pranešimus AT dėl padėties valstybėje, vidaus ir užsienio klausimais, kad jis teikia kandidatūras į ministro pirmininko, į Aukščiausiojo Teismo pirmininko, į generalinio prokuroro, į kitų AT atskaitingų organų vadovų pareigas. Galiausiai jis veda derybas ir pasirašo Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis ir teikia jas ratifikuoti AT. Žodžiu atlieka tas funkcijas, klasikines funkcijas, kurias atlieka valstybės vadovas, nesvarbu, ar jis būtų karalius, monarchas, prezidentas, ar kažkas kitas“, – sako teisininkas.

Pašnekovas sako, kad sumaištis ir keblumų įneša tik tai, kaip prilyginti AT pirmininko pareigas prezidento pareigoms, mat prezidento institucijos tuomet dar nebuvo.

Yra tam tikrų keblumų, todėl kad iki 1992 m. rudens mes tiesiog neturėjome atskiros valstybės vadovo institucijos, taip kaip dabar turime prezidento. Priminsiu, kad dabar turime keturias valstybės valdžią įgyvendinančias institucijas. Tai yra Vyriausybė, prezidentas, teismas ir Seimas. Tuo metu valstybės vadovo, prezidento institucijos nebuvo, todėl AT pirmininkas tiesiog buvo įstatymų leidžiamosios valdžios arba, sakykim, Seimo vadovas.

Tai čia yra tas sudėtingas klausimas, kuris įneša tam tikrą sumaištį, kuomet mes norime dėti lygybės ženklą tarp prezidento ir AT pirmininko. O dėl vadovavimo tai dar kartą pakartosiu, kad jokių teisinių abejonių net negali būti“, – sako teisininkas advokatas P. Ragauskas.

LRT RADIJAS, LRT.lt

DIENOS NUOTRAUKA

Seimo narys „darbietis“ Antanas Guoga, išsakyęs kritiką „Darbo partijos“ pirmininkui europarlamentarui Viktorui Uspaskichui, dėl visuomenę klaidinančių kalbų apie esą nuo COVID-19 gydantį vandenį bei homofobiškus LGBT niekinančius pareiškimus, atsisako Seimo nario mandato.

Delfi nuotr.

PASAULIS

Parengė Vitalius Zaikauskas

FTB: planuojamos ginkluotos protesto akcijos

Washingtonas (ELTA) – JAV Federalinis tyrimų biuras (FTB) turi informacijos, kad netrukus višose šalies valstijose planuojama rengti ginkluotas protesto akcijas.

Nustatyta ginkluota grupė ketina vykti į JAV sostinę sausio 16 d. „Jie išpėjo, jog jeigu Kongresas mėgins nušalinti JAV prezidentą remiantis (konstitucijos) 25-ąja pataisa, tai prasidės galingas sukilimas“, – sakoma dokumente.

Protestai prie 50-ties valstijų įstatymų leidžiamųjų susirinkimų planuojami sausio 16–20 dienomis, o prie Kapitolijaus Washingtone – sausio 17–20 dienomis.

Protesto akcijų organizatoriai ragina užimti teismus ir administracinius pastatus, jeigu dabartinis Baltųjų rūmų šeimininkas Donald Trump bus nušalintas nuo valdžios iki sausio 20-osios, išrinktojo prezidento Joe Biden inauguracijos dienos.

Sausio 6 d. D. Trump šalininkai išiveržė į JAV Kongreso pastatą, kad sutrukdytų patvirtinti lapkričio 3 d. įvykusių prezidento rinkimų, kuriuos laimėjo J. Biden, rezultatus.

Gauta žinių, kad protestai gali nuvilnyti per visą šalį. Canberra Time nuotr.

Sieks švelninti NATO ir JAV santykius

Washingtonas (ELTA) – JAV valstybės sekretorius Mike Pompeo šią savaitę vyks į Briuselį, kur susitiks su NATO generaliniu sekretoriumi Jens Stoltenberg.

M. Pompeo patvirtins „nepajudinamą JAV paramą NATO“ ir partnerystę tarp JAV ir Belgijos.

JAV vadovaujant prezidentui Donald Trump, šalies santykiai su NATO buvo gana įtempti, nes D. Trump ne kartą kritikavo Europos šalis dėl nepakankamo gynybos finansavimo.

D. Trump taip pat sukėlė nerimą viešai išreiškęs abejones dėl to, ar JAV paramų NATO krizės atveju, ir vienašališkai patraukęs dalį JAV karių iš Vokietijos.

Kuba vėl terorizmą remiančių šalių sąrašė

Washingtonas (ELTA) – Prieš pat baigiantis prezidento Donald Trump kadencijai JAV vėl įtraukė Kubą į terorizmą remiančių valstybių sąrašą. Tai paskelbė Valstybės departamentas.

Šis žingsnis gali apsunkinti būsimosios Joe Biden vyriausybės pastangas vėl mėginti suartėti su kaimynine valstybe.

B. Obama vyriausybė 2015 metais išbraukė socialistinę šalį iš terorizmo rėmėjų sąrašo. Taip buvo eliminuota svarbi kliūtis siekiant kaimyninių šalių diplomatinio suartėjimo po dešimtmečius trukusio ledynmečio.

Prie JAV vairo stojus D. Trump, santykiai tarp Washingtono ir Havanos vėl greitai pablogėjo. Po tariamų atakų akustinėmis bangomis JAV iš ambasados Havanoje atitraukė didelę dalį savo diplomatinio personalo.

Bankas atsisako verslo ryšių su D. Trump

Frankfurtas (ELTA) – Vokietijos bankas „Deutsche Bank“ nebeplaikys verslo ryšių su kadenciją baigiančiu JAV prezidentu Donald Trump ir jo valdomomis bendrovėmis. Toks sprendimas priimtas po D. Trump šalininkų surengto išpuolio JAV Kapitolijuje.

Kaip nurodoma prezidento mokesčių deklaracijose JAV Vyriausybės etikos tarnybai, „Deutsche Bank“ yra didžiausias D. Trump skolintojas. „Trump Organization“, D. Trump įmonių grupei, kurią šiuo metu prižiūri du jo sūnūs, bankas yra suteikęs paskolų iš viso už 340 mln. dolerių.

Lapkritį skelbta, kad „Deutsche Bank“ ieško būdų nutraukti ryšius su D. Trump po JAV prezidento rinkimų, nes bankas esą sulaukia pernelyg neigiamo žiniasklaidos dėmesio dėl ryšių su juo.

Šią savaitę golfo turnyrų organizatorius Jungtinėse Valstijose PGA ir golfo organizacija R&A atsisakė bet kokių ryšių su dviem kadenciją baigiančio prezidento aikštynais.

„Twitter“ užblokavo D. Trump šalininkų paskyras

Washingtonas (ELTA) – „Twitter“ paskelbė po prezidento Donald Trump šalininkų išpuolio JAV Kapitolijuje blokavęs „daugiau nei 70 tūkst. paskyrų“, siejamų su „QAnon“ sąmokslu teorija.

„Šiose paskyrose buvo dideliu mastu dalijamasi žalingu, su ‘QAnon’ siejamu turiniu, jos buvo skirtos šios sąmokslu teorijos propagavimui socialiniame tinkle“, – tikino „Twitter“.

Kraštutinių dešiniųjų „QAnon“ sąmokslu teorijos šalininkai skelbia, kad D. Trump kovoja slapta karą su liberaliu, globalaus masto sėtoną garbinančių pedofilų kultu.

„Twitter“ kaip paskyrų blokavimo priežastį nurodė planus surengti dar daugiau ginkluotų protestų, įskaitant ir antrą išpuolį Kapitolijuje ir valstijų Kapitolijuose sausio 17 d.

„Twitter“ pirmiausiai blokavo D. Trump paskyrą, kurią sekė 88 mln. žmonių.

Kas išgelbės Ameriką?**Pasaulio spauda apie neramumus Washingtone**

Lietuvoje 1991 m. sausio 13-ąją atsidūrė pavojuje Lietuvos laisvė, tačiau liedami savo kraują ją didvyriškai apgynė eiliniai žmonės. Šiomet Amerikoje pavojuje atsidūrė demokratija, bet ne nuo rusų, o idėjiškai nuo į prezidento postą įsikibusį Donald Trump besąlygiškai palaikančių nacionalistų ir populistų, – pasaulio spaudos apžvalgą pristato Mykolas Drunga.

Kas nuo jų išgelbės Ameriką?

Dienraščio „Washington Post“ žodžiais, „D. Trump atsisakymas priimti tai, kad pralaimėjo rinkimus, ir nesiliaujantis šalininkų kurstymas privedė prie to, kas lig šiol buvo neįsivaizduojama – smurtuotųjų minios prieš JAV Kapitolijų surengė išpuolį.

D. Trump tikrai yra grėsmė, ir tol, kol jis sėdės Baltuosiuose rūmuose, šalis bus pavojuje“, – rašė pagrindinis šalies sostinės laikraštis. Amerikai grės pavojus ir tol, kol D. Trump šalininkai iš tikrųjų negerbs šalies įstatymų ir Konstitucijos.

O ką daryti, kad daugelis milijonų (mažesnė pusė visų) amerikiečių pradėtų įstatymus ir Konstituciją deramai gerbti? Tai yra vienas iš pagrindinių JAV pilietinei visuomenei – ir naujam prezidentui – iškilusių uždavinių.

Dienraščio „Los Angeles Times“ pastebėjimu, „dabar Kapitolijuje fiziškai užpulta demokratija. Šita nepasitikėjimo amerikietiškomis institucijomis išraiška toli pranoksta tai, ko leido sau patikėti Osama bin Laden ar Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas – tai tas institucijas tiesiog destabilizavo ir delegitimizavo“.

Pasak Belgijos sostinės dienraščio „Tijds“, „tai juoda diena ne tik Jungtinėms Amerikos Valstijoms. Autoritariniai vadovai Kinijoje ir Rusijoje patyliukais kikeną sau į kumštį. Vakarietiškomis demokratinių visuomenių modeliui suduotas daugiau negu tik smūgis.

J. Biden tai – košmaras. Ne tik todėl, kad pareigų jam perdavimas paverstas visišku chaosu, bet ir todėl, kad jam dabar reikės atkurti Jungtinių Amerikos Valstijų patikimumą“, – pažymėjo Briuselio laikraštis.

Zuricho dienraštis „Tages-Anzeiger“ klausė: „Kada pagaliau šis košmaras baigsis? D. Trump parodė, kad jis pagal savo charakterį netinka būti JAV prezidentu.

Kitame numeryje šis laikraštis nurodė: „Kai Kapitolijuje dužo šukės, aidėjo šūviai ir žuvo žmonės, tai Maskvoje ir Pekine galėjo pokšėti kamščiai.“

Stokholmo dienraštis „Dagens Nyheter“ rašė, kad praėjęs „trečiadienis turėjo būti politinės D. Trump eros pabaiga, bet dabar jis tiesiog simbolizuoja visą jo prezidentavimą. Vieninteliai, kurie gali džiaugtis scenomis iš Washingtono, yra Jungtinių Amerikos Valstijų priešai.“

„Tai bandymų suskaldyti Vakarus viršūnė, kuo ypač aistringai metų metus užsiiminėjo Maskva“, – teigė Švedijos sostinės laikraštis.

Bavarijos miesto Augsburgio dienraštis „Allgemeine“ išpuolius Washingtono komentavo: „Jie buvo logiška kulminacija poslinkio, kuriame susijungė trys elementai: egomaniako liguistas narcisizmas, kadaise išdidžios Respublikonų partijos liguistas galios troškimas ir amerikiečių visuomenės liguistas susiskaldymas, paskatintas socialinių tinklų, kurie šio skaldymosi skatinamą atrado kaip pelningą verslo modelį.“

Pasak nacionalinio Vokietijos dienraščio „Welt“, „jei Amerika ir jos draugai iš baisių įvykių padarys reikiamas išvadas, tai iš to demokratija išeis sustiprėjusi.

Bet jeigu demokratijos priešininkai nuo Maskvos per Teheraną iki Pekino sugebės sėkmingai prisistatyti kaip geresnė alternatyva vien dėl to, kad Vakaruose tokios vertybės kaip laisvė, žmogaus teisės, teisinė valstybė nepakankamai ginamos, ir jeigu galingų technologijos platformų savivalė tik sustiprės, kadangi politikai nebesupranta skaitmeninio pasaulio, tai tada kalti dėl savo nepajėgumo bus patys Vakarai ir D. Trump bei jo mokiniai bus simboliškai įvedę demokratijos pabaigos pradžią kaip globalinį sėkmės modelį.“

Kai kurie laikraščiai – ne tik amerikietiški, bet ir europietiški, pavyzdžiui, vokiškas „Mannheimer Morgen“ ir britiškas „Guardian“ – dėl atsakomybės stokos kaltino ypač Respublikonų partiją.

„Tai ji, Respublikonų partija, žiūrėjo ne ten, kur reikia, kai D. Trump sveikino baltuosius rasistus ir ragino juos patiems vykdyti teisingumą. Ji mėnesių mėnesius tylėjo, kai jis skleidė melus apie balsavimą paštu, kėlė nepagrįstus priekaištus dėl rinkimų apgaulės ir diskreditavo mūsų demokratiją“, – vardijo dienraštis „Boston Globe“.

Panašiai atsiliepė ir Kanados dienraštis „Globe and Mail“.

Stebėdamas riaušes Washingtone, V. Putinas tikriausiai tryško džiaugsmu, rašė Zuricho dienraštis „Tages-Anzeiger“. NY Post nuotr.

MANO KELIAS – 2

Pasivaikščiėjimams būdavo rimtai ruošiamasi. Apsirengimo „ceremonijos“ prasidėdavo nuo manęs, vaiko. Kaunas, apie 1936 m.

Tęsinys. Pradžia sausio 9 d. laidoje

Reikia gelbėti senelį

Atrodė, kad mano tėvų gyvenimas pagaliau susitvarkė, įėjo į normalias vėžes. Bet atėjo baisi žinia iš Virbalio, iš mano senelio Gailevičiaus. Mano senelės Gailevičienės brolis, taip pat su gausia šeima, turėjo ūkelį Kybeikiuose, netoli Kybartų. Jis, norėdamas gauti didelę paskolą iš banko, kreipėsi į Gailevičius, kad šie „pasižiruotų“ (taip vadindavo vekselio laidavimą) vekselį, t. y., kad garantuotų paimtą banko paskolą. Gailevičius būk spyrėsis, bet Gailevičienė norėjusi broliui padėti, nes juk brolis neapgaus. Deja, atėjęs paskolos gražinimo laikui brolis neturėjo lėšų gražinti bankui skolos. Bankas, uždėjęs areštą jo ūkiui Kybeikiuose, pareikalavo Gailevičių gražinti paskolą, grasindamas uždėti areštą ir jų ūkiui. Senelis kreipėsi į vaikus, kad šie gelbėtų, nes praras ūkį. Vienas mano tėvo brolis tarnavo policijoje, bet buvo skolon nupirkęs auksinį žiedą ir laikroduką sužadėtinei – ruošėsi vesti, tad atliekamų lėšų neturėjo. Kitas brolis buvo paimtas į kariuomenę, vyriausia sesuo dirbo vyr. virėja Varėnos džiovininkų sanatorijoje ir mažai kuo prisidėjo, kita, vedusi sesuo, statėsi namus Kaune ir buvo pasiėmusi paskolą, o likusios seserys tebegyveno ūkyje Virbaly ir lankė mokyklas. Taigi liko tik mano tėvai. Senelis padavė porą šniūrų žemės (taip Suvalkijoje buvo vadinamas siauras, ilgas žemės plotas) ir tiesiog maldavo mano tėvų, pažadėdamas Virbalio ūkį. Mano tėvai po ilgų dvejonų sutiko padėti. Motina per kelis metus darbo „Pienocentre“ buvo gerokai susitapiusi, o tėvas, taip pat taupiai gyvenęs, atidavė Gailevičiams tuos pinigus. Bet mūsų šeima vėl išsiklaidė.

Motina grįžo į Kauną ir „Pienocentre“ buvo lengvai priimta, kaip buvusi geriausia padavėja. Aš buvau nuvežtas į Virbalį, o kad nebūčiau našta gausioje senelių šeimoje, mane prižiūrėti motina atsiuntė savo motiną, gyvenusią kažkur Aukštaitijoje, pas už malūnininko ištekėjusią dukrą Antutę. Senelė kartais aplankydavo mus, kai gyvenome Kaune, ir motina liepdavo man ją vadinti „baba“. Dabar pirmą kartą pamačiau savo senelius Gailevičius ir penkias savo tetas Gailevičiūtes, gyvenančias ūkyje. Pagrandukės dvynukės buvo tik metais vyresnės už mane. Nesupratau, kodėl motina senutę Gailevičienę liepė vadinti „močiute“, o savo motiną – „baba“. Pamilau senelį Gailevičių. Kai kieme mane vydavosi žašinas, jis išmokė mane ne bėgti nuo jo, bet prisileisti arti, griebti už kaklo ir nusviesti. Po poros tokių nusvedimų žašinas manęs nebepuldavo. Ak, kaip džiaugiausi, kai senelis išdrožė man medines klumpaites, apkaltas oda, tokias pat, kaip avėjo visa Gailevičių šeima. Kar-

tu su seneliu važiuodavau į laukus, net į naktigones Vigainių ganyklose, kad čigonai nepavogtų arklų. Kartu veždavome maišus grūdų į netoliese esantį vokiečio Oko vėjinį malūną. Būčiau galėjęs stovėti šalia to malūno visą dieną, žiūrėdamas į lėtai besisukančius malūno sparnus, klausydamas girnų ir medinių krumpliaračių girgždėjimo. Malūno viduje viskas buvo padengta baltų miltų dulkėmis ir tvyrojo miltų kvapas. Karsčiausi ten kopėčiomis net iki malūno kepurės, kol visas miltuotas malūnininkas neišprašydavo lauk. Šlypkėmis vežiau su seneliu mėšlą į daržą, kartu mazgojau suskirdusias kojas lovy prie šulinio, kartu vaikščiojom įsikandę pypkes: aš tuščia, o jis – rūkstančia. Pypkių jis turėjo didelį rinkinį – ir medinių, ir molinių, ir porcelianinių, ir su dangteliais, ir be jų, ir tiesių, ir įmantriai lenktų. Niekada jis man nesiūlė pabandyti rūkyti, lyg žinodamas, kad aš nenoriu. Aš niekad nesupratau, kodėl manęs nepaveikė motinos ir tetų kalbos, kad kas nerūko, tas ne vyras, nepaveikė, nors mačiau rūkančius kavalierius, ateinančius pas motinos seseris, mačiau rūkantį tėvą, o dabar senelį, nors troškau kuo greičiau tapti vyru. Kita, man neaiški mįslė buvo, kodėl viena senelė buvo „baba“, kita „močiutė“. Kažkaip nemėgau aš vardo „baba“, gal kad girdėtose ir skaitytose pasakose buvo ne „babos“, bet senelės, močiutės. Vieną dieną atvažiavo motina iš Kauno mūsų aplankyti. Bebučiuodama ir beglostydama mane pastebėjo, kad turiu utėlius. Ją apėmė panika: šaukė ant abiejų močiūčių, bet daugiausia ant „babos“. Ir nepajutome, kaip su „baba“ atsidūrėme autobuse, palikę Virbalį, pakeliui į Kauną.

Taip pasitaikė, kad tėvas sužinojo, jog Marijampolės cukraus fabrike yra vieta sargui, ir buvo perkeltas iš Pavenčių į Marijampolę, arčiau Virbalio ir tėvų sodybos. Jo brolis Viktoras, atitarnavęs ulnuose, grįžo į ūkį Virbaly, bankas, atėmęs Kybeikiuose ūkį iš Gailevičienės brolio, perleido Gailevičiams. Brolio gausi šeima turėjo ūkį apleisti. Apleido, bet tarp artimų šeimų liko žaizda dar gilesnė, nes išsikeliant „kažkaip“ užsidegė kluonas ir sudegė. Senelis Gailevičius pažadėjo, kad senatvėje Virbalio ūkis bus atiduotas mums. Mano motina vėl metė darbą Kaune ir mes persikėlėme į Marijampolę pas tėvą. Šį kartą tėvai išsinuomojo kambarį su virtuve ir pirmą kartą išgijo baldus: „faneruotą“ spintą su šlifotom, politūruotom briaunom veidrodžiais, pliušinę sofą su dviem foteliais, didelę geležinę su bronzinėmis grotelėmis lovą. Čiužinio nepirko, pasiliko su šiaudų prikištu „šieniku“. Trumpai džiaugėsi ta lova, nes nutarė išnuomoti tą kambarį mokiniui. Miestiečiams buvo įprasta nuomoti kambarius gimnazistams iš kaimo. Atvežė sūnų gimnazistą ūkininkai negalėjo tvirti džiaugsmu, pamatę jam skirtą kambarį. Tėvai ir aš miegojome virtuvėje ant ka-

napkių, bet buvome aprūpinti dešromis, lašiniais, sviestu, raugintais agurkais, kopūstais ir kitomis kaimo gėrybėmis, atvežtomis gimnazisto tėvų, net ir šiaudais šienikams. Neturėdamas nei brolių, nei seserų labai didžiavausi tarp vaikų, kad turime gimnazistą, kuris mane apgins, jei reikės. O mano amžiaus vaikų netrūko aplink, ir spėju, kad visi buvo iš panašiai kaip mano tėvai šeimų, gyvenančių nuomtuose butuose ar kambariuose. Bet aš skyriausi. Motina nenustojė manęs puošti, o vaikai nenustojė mindžioti mano baltų sandalų, teplioti baltų „škerpetkų“, žiemą tampyti gumelių, laikančių ilgąs kojines, prisegtas prie marškinių sagų. Niekada neužmiršiu, kai pavasarį tirpstant sniegui išleido mane motina į mokyklą dar su žiemine kepure, kad neperšalčiau, ir kaip viena iš praeinančių gimnazisčių užklause: „Ar tau, vaikeli, nesiveisia sliekai po tą kepure?“ – ir visos prapliupo kvatojimu. Bet dar didesnė bėda man buvo su plaukais. Visi mokiniai turėjo būti plikai nukirpti, gi mano motina to nepripažino. Mano mokytoja buvo Rakutienė ir vis kartariai kartodavo, kad nusikirpčiau plaukus, o vaikams tik to reikėdavo, kad dūkdami per ilgąją pertrauką galėtų suvelti ar papešioti mano plaukus. Aš ir dabar kartais pagalvoju, kodėl aš mokytojai nepasakiau: „Kvieskite mano mamą ir jai sakykite“. Atrodytų, kad savo motinai galėjau pasakyti, jog esu baramas dėl plaukų.

Tie nelaimingi pasivaikščiėjimai

Sekmadeniais, jei tėvas nesargaudavo, eidavo me pasivaikščioti. Pirmiausia prasidėdavo apsirengimo ceremonijos. Motina nuprausdavo, aprengdavo ir išleisdavo mane lauk, prigrasinusi neišsipurvinti. Tada „rengdavo“ tėvą. Išblizgindavo jo išeiginius rudus batus, parinkdavo kurį iš dviejų šlipsis (taip vadinome kaklaraiščius) rištis, kokius marškinius vilktis, o su kostiumu nebuvo bėdos – turėjo tik vieną, tamsiai mėlyną su dryželiais, angliškos medžiagos (dažnai tai girdėdavau), į švarko kišenelę įkišdavo kažkur gautą parkerį, kurio man neleisdavo neštis į mokyklą, ir išleisdavo tėvą lauk prižiūrėti manęs. Tada pagaliau pasipuošusi išeidavo ir ji, ir visi trys žingsniuodavo po miestą. Nemėgau aš tų pasivaikščiėjimų, išskyrus, kai vasarą motina nupirkdavo „morožino“ (ledų). Be to, rengimosi ceremonijos nepraeidavo be nelaimingų nuotykių. Vieną kartą išleido mane, aprengtą matrosiniu kostiumėliu, kuriame nuo apykaklės kabojo įvairiaspalvė medžiaginė grandinė, prisiūta prie kišenelės. Man bestovint ėjo pro šalį berniukas, kabindamas grandinėle iš tokių mažų metalinių kabliukų. Man panižo nagai, ir aš perbraukiau per tą jo grandinėle, išbarstydamas visus jo kabliukus. Jis griebė mano matrosinę grandinėle, nuplėšė ją su visa kišenėle ir apykaklės dalimi. Pasivaikščioti nėjom, motina darbavosi prie matrosinio kostiumėlio. Žinoma, nesakiau, ką aš padariau. Po to papuoštą išleisdavo tik su tėvu, kad saugotų mane. Bet, va, išeinam kartą abu, o lauke vaikai svaidosi akmenimis. Kažkieno paleistas akmuo pataiko man tiesiai į galvą. Parkrentu, tėvas pakėlęs įneša kraujuojantį į kambarį, motina pamačiusi veik miršta. Išgijau, liko tik randas ir įdubimas viršugalvyje. Prieš pasivaikščiėjimus motina visada gerai išprausdavo, ir taip man išpraustam pasitaikė po kojomis vandens viedras (taip vadinome kibirą), kritau ant jo ir viedro briauna prakirto odą tarp apatinės lūpos ir smakro. Prakirto taip, kad matėsi dantys. Motina nualpo, vargšas tėvas nežinojo kurį gelbėti. Kitą kartą tėvams besirengiant neturėdamas ką veikti pradėjau žaisti su rūbų pakaba. Kažkaip įsikišau pakabos kabli į burną ir negalėjau ištraukti, negalėjau ir rėkti, tik marmaliavau. Bandė tėvas pakabą traukti drebančiom rankom, motina šaukėsi Jėzaus ir Marijos pagalbos, subėgo kaimynai, per atvirą langą išgirdę jos šauksmus. Vieni kitiems rodė, kaip sukalioti pakabą. Ištraukė, gerklę apdraskė, bet stebuklas – po to lyg ir nustojau švepluoti.

Tėvai išgirdo gerą žinią. Už pavyzdinę sargavimą cukraus fabrikas duoda veltui butą fabriko teritorijoje, prie pagrindinių vartų. Ten buvo nedidelis pastatas su būstine sargams, o kitoj namelio pusėj – du dviejų kambarių buteliai. Vienas iš jų – mums, o antrame gyveno kitas sargas, Pranas Griševičius. Mano tėvams po visų vargų tikrai prasidėjo normalus gyvenimas. Nebereikėjo laikyti nuomininko, nebereikėjo virti ant primuso, bute buvo ir vanduo, ir tualetas, nors gana primityvus. Sezono metu, kai fabrikas dirbo ir ūkininkai atveždavo cukrinius runkelius, tėvas prie vartų būdavo labai užimtas, dažnai jį paskirdavo laikinu ūkvedžio pa-

dėjęjo padėjęju, bet užsibaigus sezonui vienintelis darbas buvo kas porą valandų apeiti visą fabriko teritoriją ir tokiu raktu pasukti keliose vietose išdėstytus specialius laikrodžius, įrodant, kad patruleiuota. Tėvui taip pat buvo išduotas šaunamas ginklas. Ak, kaip didžiudavausi savo tėvu, matydamas jį valant pistoletą. Fabriko rajone taip pat buvo pastatas, kuriame gyveno inžinieriai, buhalteriai ir visa fabriko vadovybė su šeimomis.

Savaitgaliais fabriko vežimas veždavo žmonas į miestą, į turgų, apsipirkti. Važiudavau ir aš su motina. Man tai buvo šokia tokia pramoga, nes veik visa fabriko administracija buvo palyginus jauni žmonės, taigi jaunos šeimos, ir mano amžiaus vaikų nebuvo, nebuvo jų ir netoli fabriko. Man būdavo labai nuobodu, ypač kai gamybos sezonas užsibaigdavo. Tėvas labai mėgo skaityti ir tam turėjo begalę laiko, nešdavosi iš Marijampolės bibliotekos knygas kada tik galėdavo. Susidomėjau ir aš knygomis. Dar Kaune motina man skaitydavo „Dėdės Tomo trobelę“ ir verkėdavo, gailėdama vargšų negrų vergijoje, o man pirmoji knyga buvo „Guliverio kelionės“. Dabar imdavau skaityti tėvo atneštas knygas. Įpratau skaityti labai greitai, ir pradėjęs skaityti knygą, negalėdavau

vartų nuobodžiaujantiems vežimuose kaimiečiams, kartais į tėvo būstinę ateidavo vienas kitas, glamždamas nusiimtą kepurę, pasiteirauti, kiek dar valandų turės laukti.

Mano ketvirtojo skyriaus mokytoja buvo Rakutienė, tame skyriuje buvo ir jos dukra Liuda. Įsimylėjau ją. Nei ji tai žinojo, nei aš būčiau kam sakęs apie tai, bet svajojau, svajojau. Jos motina istorijos pamokose tiesiog užburdavo mane, pasakodama apie Lietuvą nuo jūrių iki jūrių. Ak, kaip pykčiu degdavau Jogailai, pasmaugusiam Kęstutį, kaip išgyvenau, kad Gediminas išleido dukrą už lenko, kad lenkai atėmė iš pasiuntinių Popiežiaus karūną, skirtą Vytautui... Pasiūdydavau Gedimino pilį, rašinėdavau „Mes be Vilniaus nenurimsim“, taupydavau centus, kad surinkęs litą galėčiau paaugoti Ginklų fondui, rinkdavau pašto ženkliukus, žaisdavau su plunksnakočių plunksnomis, keisdavau jomis su kitais vaikais. Marijampolėje stovėjo Kunigaikščio Vytenio 9-as pėstininkų pulkas, tai dažnai matydavau kareivius, ir mano motinai vis užkliūdavo, kad jie plikai nukirpti, anot jos, „tokie gražūs vyrai, bet plikos galvos kaip balnai“. Dažnai galvodavau, kad užaugęs būsiu kareivis, žavėjaisi mus aplankiusiu tėvo broliu Vik-

nevrus su daina ar su orkestru žygiuojant sekmdieniais į bažnyčią. Tartum čia nebuvo tie, kurie per kariuomenės šventes sodino mus, vaikus, ant savo žirgų, kurie vaišino mus kareiviška koše iš vežiojamų virtuvių. Ši gurguolių vilkstinė, stebima tylių praeivių, daugiau priminė laidotuves, jei ne būrelis jaunų vyrų ir merginų, besijuokiančių kitoje kelio pusėje ir kažką bešaukiančių žydiškai, anot mano motinos – žvengiančių. Po poros dienų, temstant tėvą pakeisti atėjo naktinės pamainos sargas su baugia žinia. Mieste žydai smarkiai sumušė keliolika mūsų kareivių, iš kareivinių pasipylė daug kareivių su šalmiais ir visa karine apranga ir daug žydų krautuvių langus. Be to, gandai, kad kelyje prie Marijampolės stovi dideli rusų tankai, daug didesni nei mūsų prancūziški, ir kad rusai tuoj įžengs į miestą.

Kitą dieną fabriko vežimas vežė moteris į miestą apsipirkti, kartu ir aš važiuavau su motina. Mieste buvome sustabdyti, nes gatvė važiuavo rusų kariuomenė. Gatvėje jau kaboją raudonos vėliavos, raudoni plakatai su sveikinimais Raudonajai armijai, draugui Stalinui, gausėjo tyliai stebinančių važiuojančius sunkvežimius, o prie mūsų stovėjo būrelis žydų, šaukiančių „ura“ kiekvienam pravažiuojančiam. Man atrodė, kad tie rusiški sunkvežimiai buvo išklere ir kur kas mažesni nei mūsų kariuomenės, kuriuos matydavau paraduose. Ir štai vienas pagedęs sustojo vidury gatvės. Sustojo dar du prie jo. Išokę raudonarmiečiai nustūmė mašiną prie gatvės pakraščio. Man jie atrodė baisiai, ypač pora mongoliškais veidais, kreivomis kojomis. Visi buvo brezentiniais auliniiais batais, tepaluotom kelnėm ir rubaškom, nuo prakaito pakraščiais pajuodusiom pilotėm. Juos apstojo žydai jaunuoliai. Motina sakė, kad jie rusiškai dėkoja už išlaisvinimą, ją stebino, kad jie taip gerai moka rusiškai. Važiuojant namo vežime buvo kapų tyla, visos moterys tylėjo. Nustebome pamatę fabriko vartus: darbininkai tiesė virš vartų raudoną plakatą su užrašu „Dėkojame draugui Stalinui!“ Tarp darbininkų maišėsi ir mano tėvas, o vadovavo sargas P. Grinevičius. Pribėgo jis prie vežimo padėti mano motinai ir man išlipti ir labai garsiai, tartum norėdamas, kad ir tarnautojų žmonos girdėtų, tardamas: „Nereikės, drauge Gailevičiene, tavo vyrui kloniotis buržuojams, atėjo darbininkų valdžia“. Kitą dieną fabrike sunkvežimis buvo ruošiamas važiuoti į Marijampolę. Vėl viską tvarkė P. Grinevičius: tvirtino raudonas vėliavas, o sunkvežimio gale užkabino ilgą plakatą su žodžiais: „Antanai, Antanai, kodėl mus palikai?“ Įkėlė bežioplinėjantį mane į sunkvežimį ir išvažiavome. Palengva porą valandų važinėjome Marijampolės pagrindinėm gatvėm, kur mačiau kelių krautuvių fanera užkaltus išdaužytus langus, bet papuoštus raudonom vėliavom, kai kur kaboją plakatai su šūkiomis, su Stalino, Lenino atvaizdais. Grįžusi motina gerokai išbarė mane už išvažiavimą, šaukė ant tėvo, kad leidęs su komunistais važiuoti.

Viskas fabrike pradėjo keistis, sklido įvairūs gandai ir tėvas pasakojo, kad lietuviai įmonės direktorius buvo suimtas, fabriko vadovu buvo paskirtas žydas, vyr. techninis inžinierius Eizikovičius. Sargas P. Grinevičius gavo butą mieste, Marijampolės burmistro postas buvo panaikintas, miesto vadovu tapo vykdomojo komiteto pirmininkas žydas, bet tuoj buvo pakeistas lietuviu. Juo tapo P. Grinevičius. Netrukus pasikvietė jis mus į savo naują butą. Vaišino, aprodinėjo butą. Pirmą kartą pamačiau, kad vienas kambarys buvo skirtas tik knygoms. Pradėjau svajoti, kad kai užaugsiu, turėsiu tokį knygų kambarį. Besivašinant P. Grinevičius išsivedė tėvą privačiam pokalbiui, po to iškvietė mašiną parvežti mus į fabriką. Grįžus motina kamantinėjo tėvą dėl to pokalbio. Mačiau, kad tėvas nenoriai pradėjo pasakoti, kad jam yra darbas savivaldybėje, prie miesto burmistro pareigas einančio paties Grinevičiaus raštinės, taip pat ir butas mieste. Apėmė mane džiaugsmas, kad vėl gyvensime mieste, galėsiu žaisti su draugais, tėvui nereikės nušiuoti kepurės prieš buržujus... Bet viską sugadino motina, pradėjusi šaukti, kad jis neis dirbti į jokią savivaldybę, nes tai būtų kaip toj patarlėj: „Nemoku rašyti, nemoku skaityti, bet mane nori žydų karalium statyti“. Veltui tėvas aiškino, kad bus sekretorė, motina buvo nepermaldaujama. Ji tiesiog rėkė, kad šitie kacapai ir azijatai nebus čia ilgai, kad anglai, sumušę vokiečius, privers rusus grįžti iš kur atėjo. Nesužinojau, kodėl ji taip mėgo anglus, nes tikrai nežinojo grobuoniškos Anglijos istorijos. Gal kad jai dirbant „Pienocentre“ atvykę svečiai anglai paliko gerų arbatpinigių, gal kad tais laikais angliška medžiaga kostiumams buvo kažkas nepaprasto, o gal kad jie pirko mūsų bekonus.

Bus daugiau

Tėvui įsidarbinus Marijampolės cukraus fabrike, mes apsigyvenome išnuomotame kambaryje su virtuve.

Asmeninio albumo nuotraukos

jos padėti nepabaigęs. Tarp „Trijų muškietininkų“, „Vinetu“ griebiausi ir tėvo atneštų Jules Verne „Aplink žemę per 80 dienų“, Knut Hamsun „Benoni ir Rosa“, Viktor Hugo „Vargdieniai“, Maurice Leblanc „Arsenijus Lupenas-Vagis džentelmenas“, Justo Pilyponio „Kaukuolė žalsvame čemodane“, Pearl Buck „Geroji žemė“, Miguel de Cervantes „Don Kichotas“, Honoré de Balzac „Tėvas Gorijotas“ ir kitų, nors man ir ne visada suprantamų. Fabriko rajone neturėdamas su kuo žaisti, pradėjau fantazuoti ir kurti savąjį pasaulį. Tai buvau muškietininkas Artanianas, tai su indėnu Vinetu kovojantis prieš žiaurius baltuosius ir Ku Kluks Klaną, tai Prancūzijoje ginąs vargdienius...

Iki tol nesupratau, kad yra turtingi ir beturčiai. Pamenu, kai gyvenant mieste prie mūsų žaidžiančių kartais ateidavo berniukas, labai gražiai aprengtas, vengdavo su mumis taškytis balose po lietaus. Pradėjo jis mane kviesti pas save, nes jo mama tik mane jam leidusi atsivesti ir tik su manim leidžianti žaisti, nes kiti yra murzini ir apiplyšę. Vesdavosi jis mane į savo namus, kur jo mama visada liepdavo tokiais moteriai vaišinti mane, pati sėdėdama ir skaitydama knygą. Stebėjausi, kad jis turi savo kambarį su įvairiaisiais žaislais, ir kiek daug kambarių tame name. Ir pradėjau suvokti, kad yra turtingų ir neturtingų ir kad mano tėvai yra pastarieji. Dabar supratau, kodėl mano tėvas sveikindamas nusiimdavo kepurę, kai pro vartus eidavo kas nors iš fabriko administracijos, kodėl važiuojant į turgų mano motina vežime sėdėdavo nuošaliau nuo tarnautojų žmonių. Sezono metu kelias prie mūsų buto būdavo užkimštas padvadu su runkeliais. Vežimams su runkeliais įvažiuoti buvo kiti vartai, bet runkelių iškrovimas buvo lėtas, ir kaimiečiams tekdavo naktį praleisti vežimuose. Man būdavo labai gaila ir žmonių, ir arklių. Motina įduodavo karštos arbatos nunešti netoli

toru ulono uniforma, bebaigiančiu tarnybą. Kai mums gyvenant Kuršėnuose manęs klausdavo, kuo būsiu užaugęs, visada atsakydavau, kad eiliniu kareiviu. Paklaustas, kodėl ne karininku, atsakydavau, kad eilinis turi šautuvą, o dabar pamatęs dėdę ulono uniforma su kardu, svajojau būti ulonu.

Kalbos apie karą

Vis dažniau girdėjau kalbas apie karą, motina labai bijojo rusų ir dažnai pasakojo apie žiaurumus ir žudynes per revoliuciją. Užsukdavo pas mus sargas Pranas Grinevičius ir veik visada išpliekisdavo ginčas tarp jo ir mano motinos. Jis pripažindavo, kad Rusijoje revoliucija buvo žiauri, bet buvo reikalinga sukurti darbininkų valdžią, kolektyvinius ūkius. Jis negalėdavo suprasti, kodėl mano motina nerodo dėkingumo Tarybų Sąjungai už Vilniaus krašto gražinimą Lietuvai. Tėvas nesiveldavo į tuos ginčus, bet kai kada girdėdavau jį pritariantį runkelius atvežusiems ūkininkams, peikiančiams ir net keikiančiams prez. Smetoną. Ypač tėvą paveikė keturių suvalkiečių ūkininkų sušaudymas, prez. Smetonai atmetus jų malonės prašymą. Tarp jų buvo jo pažįstamas Bronius Protasevičius. Žinią apie rusų kariuomenės įžengimą į Lietuvą motina sutiko su ašaromis, nors jų dar nematėme.

Netrukus išgirdome, kad mūsų 9-as pulkas naktį traukė plentu į Vokietiją, bet buvo sustabdytas ir dabar grįžta atgal į Marijampolę. Tėvas dirbo, todėl motina vedėsi mane pažiūrėti. Ilgiausia vilkstinė karinių vežimų, vienas kitas sunkvežimis, traukiantis patrankas. Keisčiausia, kad kai kuriuose vežimuose sėdėjo ir moterys su vaikais. Išgirdome, kad tai karininkų šeimos. Kareiviai sėdėjo nuleidę galvas, lyg ir vengdami mūsų žvilgsnių. Man tai nebuvo tie patys kareiviai, kuriuos matydavau vykstant į ma-

Parengė Dainius Ruževičius

SPORTAS

D. Sirvydis debiutavo NBA rungtynėse.

D. Sirvydis debiutavo NBA

Deividas Sirvydis visam gyvenimui įsimins Milwaukee „Fiserv Forum“ areną. Būtent joje š. m. sausio 6 d. 20 metų talentas iš Lietuvos debiutavo oficialioje NBA rungtynėse, vilkėdamas Detroito „Pistons“ komandos aprangą. Lietuvis žaidė 57 sekundes, o „Pistons“ svečiuose 115:130 nusileido Milwaukee „Bucks“.

D. Sirvydis išėjo ant parketo pačioje ketvirtąjį kėlinio pabaigoje, pakeisdamas ryškų „Pistons“ šio sezono lyderį Jerami Grant. Per 57 sekundes lietuvis nenuveikė nieko, kas atsispindėtų statistiniame protokole, tačiau jam esant aikštėje „Pistons“ varžovus pranoko 2 taškų skirtumu.

Trejų metų sutartį su „Pistons“ sudaręs D. Sirvydis tik prieš pat oficialaus sezono pradžią atvyko į Jungtines Valstijas, nes turėjo problemų dėl darbo vizos bei užstrigo Vilniuje. Dėl to jis praleido pasiruošimo sezonui stovyklą, kuri galėjo tapti puikia proga išrodyti savo galimybes „Pistons“ treneriui Dwane Casey. Šis, beje, anksčiau yra treniravęs ir kitus du lietuvius – Joną Valančiūną ir Liną Kleizą.

D. Sirvydžiui sekundės ant NBA arenų parketo šį sezoną bus ypač brangios, nes „Pistons“ dukterinė komanda Grand Rapids „Drive“ atsisakė dalyvauti NBA organizuojamame G lygos „burbule“. Tai reiškia, jog šį sezoną D. Sirvydis žaidybinės praktikos galės gauti tik NBA. Galimybę lietuviui suteikusi „Pistons“ komanda kol kas yra laimėjusi vos kartą per devynerias žaistas rungtynes.

D. Sirvydžiui sekundės ant NBA arenų parketo šį sezoną bus ypač brangios, nes „Pistons“ dukterinė komanda Grand Rapids „Drive“ atsisakė dalyvauti NBA organizuojamame G lygos „burbule“. Tai reiškia, jog šį sezoną D. Sirvydis žaidybinės praktikos galės gauti tik NBA. Galimybę lietuviui suteikusi „Pistons“ komanda kol kas yra laimėjusi vos kartą per devynerias žaistas rungtynes.

NBA atlyginimų pyragas: koks gabalas teko lietuviams?

Beveik 500 NBA krepšininkų per 2020–2021 m. sezoną uždirbs įspūdingą sumą – maždaug 3,7 mlrd. JAV dolerių. Beveik 1 procentą šios sumos susižers lietuviai, apskaičiavo „Hoopshype“.

Kasmet auganti NBA komandų „algų kepurė“ lemia, jog krepšininkai gauna vis didesnės vertės sutartis. Štai naudingiausias lygos žaidėjas Giannis Antetokounmpo prieš pat naujo sezono pradžią pasirašė rekordinį penkerių metų 228 mln. dolerių sutarties pratęsimą. Bent 200 mln. dolerių per artimiausius penkerius metus uždirbs net septyni NBA krepšininkai, tarp kurių – ir žėrinčia statistika neišsiskiriantis, tačiau už geležinę gynybą penkerių metų 205 mln. dolerių sutarties nusipelnęs prancūzas Rudy Gobert. NBA lietuviai tokių įspūdingų sumų dar negauna, bet ir jie stipriausioje pasaulio krepšinio lygoje nėra nuskriausti.

Daugiausiai uždirbantis lietuvis – Domantas Sabonis. Įsigaliojus naujai sutarčiai, Domas už šį sezoną, kuriame jis žiba lyg ryškiausia žvaigždė, gaus 18,56 mln. dolerių. Tai – 56-tas didžiausias atlyginimas NBA lygoje. Šiek tiek mažiau susižers Jonas Valančiūnas – 14 mln. dolerių už šį sezoną. Tai yra 82-tas pagal dydį atlyginimas lygoje. Pridėjus Igno Brazdeikio (1,78 mln.) ir Deivido Sirvydžio (1,52 mln.) atlygius, iš viso keturi NBA lietuviai per 2020–2021 m. sezoną uždirbs apie 35,8 mln. dolerių. „Hoopshype“ skaičiavimu, tai yra 0,95

proc. viso NBA atlyginimų pyrago. Pagal šį rodiklį Lietuva tarp visų šalių užima 11-ąją vietą.

Jokia staigmena, jog didžiausią pyrago dalį atsirėžia amerikiečiai – 2,75 mlrd. dolerių. Tai sudaro 73,17 proc. visų NBA atlyginimų. Net 21 daugiausiai uždirbantis lygos krepšininkas yra amerikietis, o tarp jų išsiskiria „Golden State Warriors“ lyderis Stephen Curry, kurio atlyginimas siekia 43 mln. dolerių.

Antrąją vietą užima Kanada. JAV kaimynė NBA lygoje turi 17 žaidėjų, o sudėjus visų jų uždarbį gaunama 150,4 mln. dolerių suma, t. y. 4 proc. viso NBA atlyginimų pyrago. Tarp kanadiečių labiausiai išsiskiria du krepšininkai – Andrew Wiggins ir Jamal Murray. Trečiąją vietą užima Australija.

Tarp Europos šalių pirmauja Prancūzija. Už Atlanto žaidžia net 11 prancūzų, o visų jų atlyginimų suma siekia 66,9 mln. dolerių. (1,78 proc.). R. Gobert gaus beveik pusę šios sumos – 26,53 mln. dolerių. Pirmąjį penketą užbaigia Serbija – jos žaidėjų atlyginimų suma siekia 62,7 mln. dolerių (1,67 proc.). Daugiausiai uždirbantis NBA serbas, be jokios abejonės, yra Nikola Jokičius – Denverio „Nuggets“ centras už 2020–2021 m. sezoną gaus 28,54 mln. dolerių.

Be jau išvardintų šalių, Lietuvą lenkia dar ir Kamerūnas (60,1 mln. dolerių, 1,6 proc.), Dominikos Respublika (56,9 mln. dolerių, 1,51 proc.), Latvija (47,8 mln. dolerių, 1,27 proc.), Ispanija (37 mln. dolerių, 0,99 proc.) ir Kroatija (36,9 mln. dolerių, 0,98 proc.).

J. Valančiūnas jautriai sureagavo į JAV sostinėje kilusius neramumus.

Trumpas, bet gilus

J. Valančiūno pėdsakas Memphyje

Memphio „Grizzlies“ klubas švenčia 20-ąjį jubiliejų nuo tada, kai persikėlė į Tennessee valstijos miestą iš Vancouverio, kur „grizliai“ pradėjo savo egzistavimą 1995 metais. Šia proga „Daily Memphian“ žurnalistas Chris Herrington sudarė geriausių „Grizzlies“ krepšininkų dvidešimtuką, į kurį pateko ir dabartinis komandos „bokštas“ Jonas Valančiūnas.

Prieš ketvirtį amžiaus įsisteigusi Kanadoje, vietinių sirgalių dėmesio nesulaukusi komanda po šešerių metų, 2001 m. vasarą, buvo perkelta į Memphį. Nors per beveik 20 metų neiškovojo NBA čempionų žiedų ir nė sykio nežaidė finale, „Grizzlies“ spėjo pasižymėti kaip kietakakčių būrys, pridaręs nemalonumų ir stipriausiems Vakarų konferencijos klubams. Per 20 metų „Grizzlies“ marškinėlius vilkėjo ir ne viena iškilni NBA asmenybė, tarp kurių – broliai Marc ir Pau Gasol, Zach Randolph, Mike Conley ir kiti.

Prieš beveik dvejus metus, 2019 m. vasarį, mainų būdu į Memphį iš Toronto persikėlęs J. Valančiūnas geriausiųjų dvidešimtuose užėmė 17-ąją vietą. Ch. Herrington išskyrė ne tik dvigubais dubliais išmargintą lietuvių statistiką, bet ir jo šmaikščias citatas. J. Valančiūno 11,2 atkovotų kamuolių vidurkis šiuo metu yra geriausias klubo istorijoje. Ar jis taps tiltu į kitą komandos etapą? Lietuvis šioje komandoje yra sužaidęs 95 rungtynes; jo vidurkiai siekia 15,9 taško, 11,2 atkovoto kamuolio, 1,9 rezultatyvaus perdavimo ir 1,2 bloko. Su „Grizzlies“ apranga J. Valančiūnas pasiekė ir daugelį savo karjeros rekordų – pelnė 34 taškus, atkovojo net 25 kamuolius, išdalino 12 rezultatyvių perdavimų ir pasiekė pirmąjį karjeros trigubą dublį.

Geriausiu „Grizzlies“ dvidešimtmečio žaidėju „Daily Memphian“ žur-

nalistas išrinko Zach Randolph, Memphyje praleidusį aštuonerius metus (2009–2017 m.) ir septynis kartus iš eilės atvedusį komandą į atkrintamąsias varžybas. Į pirmąjį trejetą pateko ir Marc Gasol (2008–2019 m.) Mike Conley (2007–2019 m.).

Rekordinė dvigubų dublių serija

Per šešerius sužaistas NBA reguliariojo sezono rungtynes Memphio „Grizzlies“ patyrė ketvirtą pralaimėjimą. Traumų išretinta komanda namuose po atkaklios kovos nusileido čempionų titulą ginantiems Los Angeles „Lakers“ rezultatu 94:96.

J. Valančiūnas šiame susitikime pratęsė nepriekaištingą dvigubų dublių seriją. Šeštą kartą per šešerius sezono rungtynes tokiu pasiekimu pasižymėjęs uteniškis per 26 minutes surinko 14 taškų (7/13 dvit., 0/1 trit.), 10 atkovotų kamuolių, po vieną rezultatų perdavimą ir perimtą kamuolį bei dvi klaidas.

Šių metų NBA pirmenybėse liko tik trys krepšininkai, kurių pasirodymas aikštėje kas kartą tapo garantuotu dvigubu dubliu. Šešerių tokių rungtynių seriją be Valančiūno tęsia Domantas Sabonis ir Andre Drummond iš Clevelando „Cavaliers“.

Pasisakė apie chaosą JAV: „Tai nepriimtina“

Antrus metus JAV gyvenantis J. Valančiūnas su nerimu stebėjo praėjusio trečiadienio įvykius Washingtono, kur Donald Trump gerbėjai šturmavo Kapitolijų. „Tai nepriimtina. Reikia kažką daryti... Sunku pasakyti, ką reikia daryti, bet kažką tikrai reikia. Mes, sportininkai, turime kalbėti garsiai ir kelti žmonių supratingumą. Krepšinis yra tik žaidimas. Tu išeini iš šio pastato ir matai, kad mūsų šalyje vyksta daugybė dalykų“, – sakė lietuvis.

A. Tubelis svariai prisidėjo prie pergalės

Vis labiau NCAA įsitvirtinantis Ažuolas Tubelis surengė dar vieną sėkmingą pasirodymą. Lietuvio atstovaujama Arizonos universiteto „Wildcats“ (9/1) komanda po dviejų pratęsimų dramos 86:82 įveikė Washingtono universiteto „Cougars“ (8/1) krepšininkus.

18-metis lietuvis per 32 minutes įmetė 12 taškų (5/11 dvitaškių, 2/4 baudos metimų), atkovojo 9 ir prėmė vieną kamuolį.

MANO VIRTUVĖ

Paštetas su grybais

Reikės:

400 g (14 unc.) paukštiesienos kepenėlių
300 g (10,5 unc.) jautienos
300 g (10,5 unc.) kiaulienos
2 kiaušinių
1 svogūno
2 skiltelių česnako
2 riekučių batono
2–3 džiovintų baravykų
6–8 pievagrybių
1 puodelio alaus
1 ir 1/2 šaukšto sviesto
druskos, juodųjų pipirų
čibrelių, kmynų

Į puodą sudėti gabaliukais supjaustytą jautieną, kiaulieną, vandenį išmirkytus baravykus, suberti prieskonius, užpilti alumi ir virti, kol alus išgaruos.

Kepenėles nuplauti, nusausinti, nuimti plėveles ir supjaustyti gabaliukais.

Keptuvėje ištirpinti šaukštą sviesto ir apkepinti smulkintą svogūną bei česnaką. Sudėti kepenėles ir kepinti pavartant, kol kepenėlės pakeis spalvą. Po to rupiai sutrinti.

Kitoje keptuvėje ištirpinti likusį sviestą ir pakepinti riekutėmis supjaustytus pievagrybius.

Kiaulieną ir jautieną galima dar labiau pasmulkinti, sudėti kepenėles. Kai mėsa pravės, įmušti kiaušinius, sudėti išmirkytą batoną ir gerai išmaišyti. Galiausiai išmaišyti pievagrybius.

Paruoštą masę sukresti į riebalais išteptą kepimo formą ar karščiui atsparų indą. Jį įstatyti į didesnę formą su vandeniu.

Kepti iš anksto įkaitintoje iki 180 C (350 F) orkaitėje apie 40 minučių.

Vištienos paštetas su spanguolių želė

Reikės:

200 g (7 unc.) paukštiesienos kepenėles
1 mažo svogūno
1 česnako skiltelės
žiupsnelio čibrelių
1 šaukštelio prieskonių mišinio (cinamono, kardamono, muskato, pipirų)
1 šaukšto romo
50 ml grietinėlės (1/4 puodelio)
50 g (1,7 unc.) sviesto
aliejaus, druskos, pipirų

Želė:

1/2 puodelio spanguolių sulčių
2 šaukštų cukraus
2/3 šaukštelio želatinos
3 šaukštų šalto vandens
1 saujelės spanguolių

Kepenėles nuplauti, nusausinti, supjaustyti nedideliais gabaliukais. Svogūną ir česnaką susmulkinti ir pakepinti su keliais šaukštais aliejaus. Suberti prieskonių mišinį ir dar pakepinti porą minučių.

Sudėti kepenėles, pasūdyti. Apkepti iš abiejų pusių apie 5–6 min., kad viduje būtų tik truputį rausvos.

Visa tai suberti į smulkintuvą ir sutrinti iki vientisos masės.

Toje pačioje keptuvėje pakaitinti romą. Kai jis užvirs, supilti grietinėlę ir pavirti apie 1 minutę. Tuomet sudėti kepenėles, gabaliukais supjaustytą sviestą ir vėl viską kartu sumaišyti. Jei trūksta druskos ar pipirų, pagardinti jais kepenėlių masę.

(Jei norisi dar švelnesnio pašteto galima gautą masę pertrinti per sietelį.)

Sudėti į indelį, išlyginti paviršių ir ataušinti.

Želatiną užpilti šaltu vandeniu, išbrinkinti, o po to ištirpinti vandens vonelėje.

Kaitinant sultis ištirpinti cukrų. Į karštas sultis supilti želatiną ir išmaišyti.

Kai želė atvės (bet dar nesustings), užpilti ant pašteto, užberti uogų ir dėti į šaldytuvą, kad sustingtų.

Skanaus!

Jūsų Indrė

SKELBIMAI 773-585-9500
www.draugas.org

http://draugokalendarius.org

CHIRURGAJ

PETRAS V. KISIELIUS, MD, FACS
INKSTŲ, PŪSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
Center for Health
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
Tel. 331-221-9004

AKIŲ LIGOS

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

A † A
MEČYS (MEČISLOVAS)
ŠILKAITIS

Mirė 2020 m. gruodžio 11 d., sulaukęs 98 metų.

Velionis bus pašarvotas šį šeštadienį, sausio 16 d. Petkaus laidojimo namuose, 12401 S. Archer Ave. (prie Derby Rd.), Lemont, IL.

Atsisveikinti su velioniu bus galima nuo 9 val. r. iki 11 val. ryto. 11 val. r. vyks bus religinės apeigos. Po jų velionis bus palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti atsisveikinime ir laidotuvėse.

Vietoje gėlių mirusiojo šeima prašo aukoti Mečio Šilkaičio vardu Ateities Fondui (Ateitis Foundation), 1380 Castlewood Dr., Lemont, IL 60439.

Nuliūdę artimieji

Nuo savęs – nepabėgsi.
Ir nuo savo genų!

Atkelta iš 9 psl.

Su kokiomis bėdomis susidūrėte gamindami savo patiekalus Lietuvoje? Ar lietuviški produktai tam tinkami? O gal tenka kai kuriuos ingredientus atsisiųsti iš užsienio, pvz. JAV ar Meksikos?

Beveik visus reikalingus produktus randame čia, Vilniuje. Tex-Mex virtuvė yra lankstesnė nei meksikiečių, tad galime prisitaikyti. Mil-tai, daržovės, mėsa, kurią naudojame – viskas lietuviška. Padažus, prieskonių mišinius, marinatus gaminame patys. Atrandame naujų tiekėjų ir augintojų, tad kokybė vis gerėja. Autentiškų džiovintų čili pipiriukų Lietuvoje nėra – juos importuojame. Bet jau kai kas Lietuvoje pradeda auginti įvairių rūšių aštrių čili pipirų, tad šviežių po truputį gauname. Būtų galima atrasti Lietuvoje ir džiovintų čili ar meksikietišku padažų, bet mums reikia didelio kiekio.

Kiek kartų praėjau pro tavo restoraną, tiek jį buvo apspitę taco mėgėjai. Ar daug žmonių užsisako maisto išsinešimui?

Sakyčiau, apie 15 procentų. Dabar daug ką pakeitė virusas ir karantinas. Karantino metu mes gaminame tik išsinešimui į namus. Vasarą, kai buvo atidaryta lauko terasa, beveik visi valgydavo restorane. Tai žymiai smagiau – visi geria „Margaritas“, neskuba, bendrauja.

Iš tiesų, prie tavo skanių patiekalų labai tinka gaivi „Margarita“. Ar siūlote daugiau regioninių gėrimų?

Tiesą pasakius, daugiau tuo tarpu neturime. Norėčiau importuoti teksasietišką alų, tačiau reikės prie to dar padirbėti. Austino kavinės ir gyventojai labai vertina vietinius produktus, gamintus mažais kiekiais, kokybiškai. Mes tęsiame tą Austino tradiciją, serviruodami mažos daryklos „Kuro Aparatūros“ alų, dviejų vaikinių gaminamą kombuchos gėrimą ir Europos smulkių vynuogynų natūralų vyną.

Ar turi konkurentų?

Nežinau, reiktų klientų paklausti.

Lindre, esi keliauninkė. Apsilanki Europoje, Azijoje, Amerikoje... Ar pavyksta pritaikyti kelionėse patirtus kulinarinius įspūdžius savo virtuvei?

Taip. Esame sugalvoję visokių keistų tacos po kelionių. Japonija gal mažiausiai yra įtakojusi receptūras. Anksčiau daugiau eksperimentuodavome. Gamindavome tacos su jautienos liežuviu, *cochinita pibil*, klasikinį šventinų patiekalus. Po kelionių, naujai įkvėpta, sugalvodavau receptus su keptomis daržovėmis, šviežiu sūriu, riešutais, marinuotomis daržovėmis prie mėsos. Ir lietuviški baravykai labai tinkami, tik, užsimant tokiais *gourmet* receptais, reiktų mažesniais kiekiais gaminti tacos. Bet klientai ryškiai yra išrinkę savo mėgstamiausius tacos, ir dabar negalime jų atsisakyti.

Kaip pandemija paveikė tavo verslą?

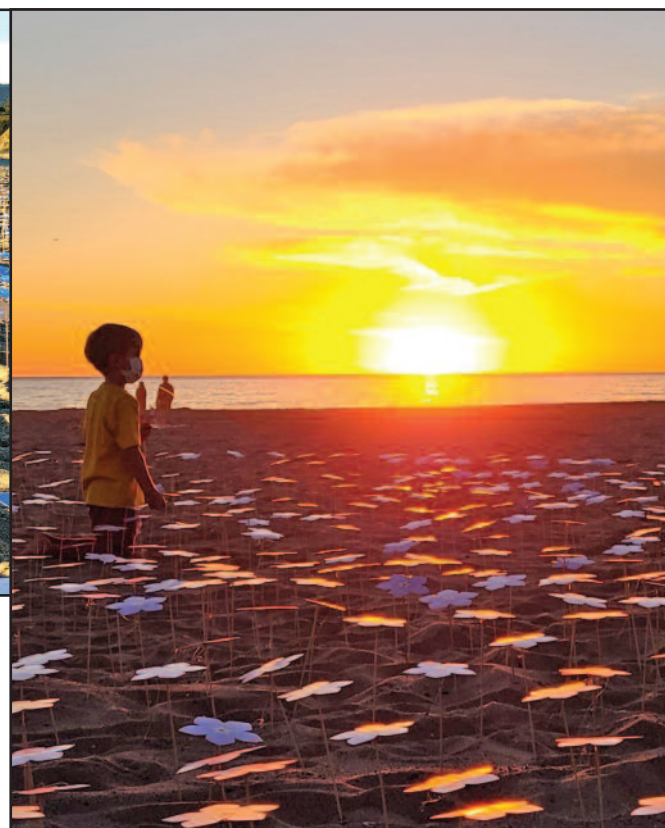
Atsitarėme pandemijos metu, per pirmąjį karantiną. Tai leido mums po truputį išibėgėti. Dabar šiek tiek baisiau, galvosūkis, kaip išlaikyti apyvartą.

Pokalbio pabaigai, intymus ir paslaptingas klausimas – ką Lindrė ir Nerijus valgo grįžę namo po darbų?

Pastaruoju metu bandome valgyti daugiau žuvies. Štai pagaminau menkė – keptą orkaitėje, su žaliosiomis alyvuogėmis, karamelizuotomis paprikomis ir šviežių žolelių bei alyvuogių aliejaus padažu. Penktadieniais dažnai valgome picą iš mūsų mėgstamiausios picerijos Naujamiestyje. O mūsų „nuodėmingas malonumas“ yra „triple cream“ sūriai iš Prancūzijos.

Vilniečiai bičiuliai patvirtino, kad per Kalėdas restorane vyravo šventiška nuotaika, akį traukė lemputėmis papuošti kaktusai. Linkiu atlaikyti karantino išbandymus ir sėkmingai sulaukti pavasario, kai staliukai vėl „iškeliaus“ į gatvę ir gerbėjai galės smaguriauti savo mėgstamais taco.

www.facebook.com/draugolaikrastis

Prie Ramiojo vandenyno – lietuviškų neužmirštuolių pieva

Los Angeles lietuviai galėjo pasivaikščioti po štai tokią Ramiojo vandenyno pakrantėje pražyduosią neužmirštuolių pievą, skirtą Laisvės gynėjų dienos 30-osioms metinėms.

Likus kelioms dienoms iki Sausio 13-osios, Santa Monicoje, Ramiojo vandenyno pakrantėje, pražydo keli tūkstančiai neužmirštuolių žiedų, jais pasipuošė ir Los Angeles simbolis – Santa Monicos apžvalgos ratas. Aplankyti pirmą kartą JAV Vakarų pakrantėje pražyduosiu neužmirštuolių pievos ir saugiai pagerbti Laisvės gynėjų atminimo atvyko kelios dešimtys lietuviška atributika, neužmirštuolėmis ir net tautiniais rūbais pasipuošusių Los Angeles lietuvių. O riedučių ir riedlenčių mėgėjai Lietuvos trispalvę praskraidino vandenyno pakrante.

Šia iniciatyva norėjome parodyti, kad net ir gyvenant taip toli nuo Lietuvos, net ir praėjus trims dešimtmečiams, Laisvės gynėjų atmintis yra gyva. Ir kad Amerikos lietuviai, kurie ir patys įdėjo itin daug pastangų, kad Lietuva taptų ir išliktų laisva, tikrai prisimena, kodėl esame laisvi ir yra dėkingi už laisvės gynėjų pasiaukojimą ir drąsą.

Dėkojame visiems dalyvavusiems bei bendradarbiavusiems, įsijungusiems į iniciatyvą „Neužmirštuolė“ ir padėjusiems Ramiojo vandenyno pakrantę papuošti neužmirštuolių žiedais, kuriuos net bitutės palaikė tikrais!

Nuotraukose matomo plakato autorė – Jekaterina Budrytė.

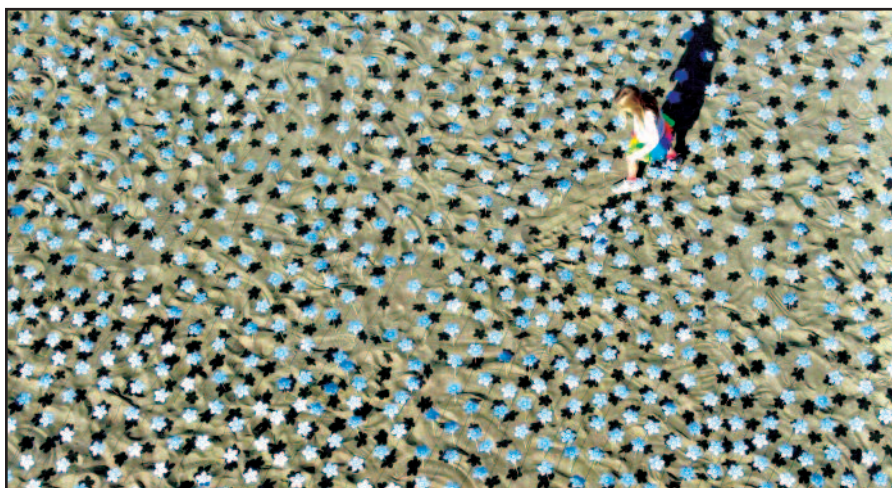
LR gen. konsulato Los Angeles inf.

Tautiškai pasipuošusios lietuvaitės tarp neužmirštuolių „pražyduosiu“ ant paplūdimio smėlio.

Lietuvos vėliava „skraidinama“ vandenyno pakrante.

Prie Ramiojo vandenyno – jūra popierinių neužmirštuolių, skirtų Sausio 13-ąją prisiminti.
LR gen. konsulato Los Angeles nuotraukos

1YR - 0.75 % APY*

2YR - 1.00 % APY*

*APY - ANNUAL PERCENTAGE YIELD

MOBILE BANKING | INTERNATIONAL WIRES
CREDIT/DEBIT CARDS | SAVINGS | CHECKING

310.828.7095 | info@clcu.org

www.clcu.org

Namams pirkti paskolas duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieinamais nuoščimčiais.
Kreipkitės į
Mutual Federal Bank,
2212 West Cermak Road.
Tel. (773) 847-7747

Advokatas
VYTENIS LIETUVNINKAS
4536 W. 63 St., Chicago, IL 60629
(Skersai gatvę nuo „Draugo“)
Tel. 773-284-0100 • info@midwaylegal.com
Paslaugos: Nekilnojamas turtas • Investiciniai fondai •
Testamentai ir palikimai • Verslo reikalai • Bendri teisės reikalai
www.draugofondas.org

COVID-19: Sausio 13 d., 11 val. 30 min.

	Užsikrėtusių	Išgyjusių	Mirusių
Pasaulyje	92,306,443	66,035,933	1,977,736
JAV	23,397,66	13,822,761	390,513
Lietuvoje	163,042	97,336	2,314